

Az Energiaklub

„NEGAJOULE2020”

kutatási projektje keretében zajló

lakossági kérdőíves felmérés eredményei

Az elemzést készítette:

DATATREND Társadalomtudományi, Kutató és Tanácsadó Iroda

Az elemzést szakmailag lektorálta és szerkesztette:

ENERGIAKLUB Szakpolitikai Intézet és Módszertani Központ

2010. augusztus

TARTALOM

1	Lakóhely.....	3
2	Az épületek jellemzői	5
2.1	Az épületek építőanyaga	5
2.2	A lakások mérete, életkora	7
2.3	A társasházi lakások nyitottsága	9
2.4	Fűtés.....	10
2.4.1	Fűtési megoldások, rendszerek.....	10
2.4.2	A fűtés energiahordozói	12
2.4.3	A fűtés módja	13
2.4.4	A fűtés mérése, költségei.....	13
2.4.5	A fűtés szabályozása.....	18
2.5	Hűtés	21
2.5.1	Tények és tervek.....	21
2.5.2	A hűtés szabályozása.....	23
2.6	Melegvíz-előállítás	24
2.6.1	A fürdőszobai melegvíz-előállítás rendszere	24
2.6.2	A konyhai melegvíz-előállítás rendszere	27
2.7	Az épületek energetikai korszerűsítése	28
2.7.1	Hőszigetelés	28
2.7.2	Nyílászárók.....	29
2.7.3	A fűtési rendszer felújítása	29
2.7.4	A melegvízes rendszer korszerűsítése	31
3	Elektromos berendezések	32
3.1	Fürdőszobai berendezések, eszközök.....	32
3.2	Főző-sütő berendezések, eszközök	32
3.3	Konyhai elektromos berendezések, gépek	33
3.4	Hűtőgépek és fagyasztók	34
3.5	Szórakoztató elektronika, multimédia.....	34
3.6	Egyéb elektromos eszközök	35
3.7	Világítóeszközök	36
4	Beruházási tervek és támogatási igények	37
4.1	Tervek.....	37
4.2	A kívánt beruházások költségének biztosítása	38
5	A háztartások jellemzői.....	40
5.1	Demográfiai jellemzők.....	40
5.2	Anyagi helyzet: tények, vélemények és igények	41
5.2.1	Az anyagi helyzet szubjektív megítélése	41
5.2.2	A tényleges jövedelmek	42
5.2.3	Az ideálisnak tartott jövedelem	44
5.2.4	A jövedelmüket „titkolók” bemutatása	46
6	A havi kiadások	48
7	Szokások, attitűdök	51
7.1	Fűtés	51
7.2	Hűtés	52
7.3	Melegvíz-előállítás és -használat	53
7.4	Sütés-főzés	53
7.5	Világítás	55
8	Tájékozódás az energiatakarékosság lehetőségeiről	56

1 Lakóhely

A válaszadók többsége városlakó volt, köztük 18-18% Budapesten és megyeszékhelyen, 35% pedig más városokban élt. A felmérés válaszadói valamennyi megye lakóját megfelelő arányban képviselik: legkevesebben Csongrád, Nógrád és Vas megyében, legtöbben pedig Pest, Bács-Kiskun és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében élnek.

1. A válaszadó lakóhelye: a település típusa

	%
Budapest	17,9
megyeszékhely	17,8
város	35,2
község	29,2
Összesen:	100,0

2. A válaszadó lakóhelye: megye

	%
Budapest	17,9
Baranya megye	2,1
Bács-Kiskun megye	9,0
Békés megye	2,9
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	7,3
Csongrád megye	0,7
Fejér megye	4,4
Győr-Moson-Sopron megye	4,5
Hajdú-Bihar megye	5,8
Heves megye	3,6
Komárom-Esztergom megye	2,2
Nógrád megye	1,5
Pest megye	12,3
Somogy megye	5,0
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	4,4
Jász-Nagykun-Szolnok megye	4,4
Tolna megye	2,2
Vas megye	1,5
Veszprém megye	4,3
Zala megye	4,3
Összesen:	100,0

A felmérés mintájának kiválasztása a különböző lakókörnyék-típusok megfelelő arányainak figyelembe vételével történt. Ötféle lakókörnyéket különböztettünk meg:

- a városok központjában fekvő, többemeletes, bérházas jellegű városias lakókörnyéket;
- a városközponttól távolabb eső, zártabb egységet alkotó, tömbösített, magas épületegyüttesekből álló lakótelepeket, beleértve a panel és nem panel épületeket is;
- a városi zöldövezetekben található, magasabb életszínvonalat sejtető, jobb minőségű önálló vagy társasházi épületekből álló villa- és társasházi negyedeket, lakóparkokat;
- a városokban és községekben egyaránt található olyan önálló családi házakból álló lakókörnyékeket, ahol jellemzően nem folytatnak gazdasági, háztáji tevékenységet;
- a túlnyomóan községekben található, gazdasági, háztáji tevékenységgel is jellemezhető falusias épületegyütteseket.

A vizsgált lakások többsége a családi ház (41%) és falusias beépítésű (23%) környéken volt található, kisebb hányaduk pedig több lakást magában foglaló, gyakran közös energiaellátáson alapuló városi háztömbös (15%) vagy lakótelepi (19%) negyedekben, végül egy csekély részük (2%) a két típust ötvöző villanegyedben, lakóparkban. Megjegyezzük, hogy mivel „lakótelepként” nem csupán a panel lakónegyedet értelmeztük, hanem általánosságban a városközponttól távolabb eső, tömbösített, magas épületegyütteseket, ezért fordulhat elő, hogy a mintánkban a „lakótelepi” házaknak csak 66 százaléka volt betonból épült panelház, 34 százalékuk pedig egyéb építőanyagból épült.

A lakóépületeket 3 háztípusba soroltuk, megkülönböztetve:

- a családi ház jellegű, 1-2 szintes, kerttel, udvarral körülvett, egy-egy család által lakott épület (a minta 66 százaléka),
- a nem panelből épült, több család által lakott, városi vagy zöldövezeti társasházat (20%) és
- a kifejezetten betonpanelből épült, általában lakótelepi övezetben álló panel társasházakat (14%).

Amint az ország egészében, úgy mintánkban is a városi környezetet a nem panel társasházak jellemezték (90%), a lakótelepeket a panel- és nem panel társasházak (72 és 28%), a családi ház és falusias környezetben szinte kizárólag (99%) családi házban élőkkel találkoztunk, és csak az elegánsabb villanegyedekben keveredtek a nem panel társasházak (58%) és a családi házak (40%). Természetesen olyan családoknál is jártunk, akik a lakónegyed jellegzetes építkezésétől eltérő házában éltek (pl. családi házuk volt egy alapjában városias környezetben, vagy egy villanegyed közepén épült panelházban éltek), de ezek száma elenyésző volt.

3. A lakókörnyék jellege

	%
városias	14,5
lakótelep	19,4
villanegyed, lakópark	2,2
családi ház	41,4
falusias jellegű	22,5
Összesen:	100,0

4. A lakókörnyék típusok előfordulása a különböző településtípusokon (%)

	városias	lakótelep	villanegyed, lakópark	családi ház	falusias	Összesen
Budapest	37,7	33,3	7,3	21,7	-	100,0
Megyeszékhely	21,2	40,8	2,7	33,2	2,2	100,0
Város	11,4	17,3	1,1	53,6	16,5	100,0
Község	-	0,5	-	43,6	55,9	100,0
Együtt:	14,5	19,4	2,2	41,4	22,5	100,0

5. A ház típusa

	%
családi ház	65,6
nem panel társasház	20,2
panel társasház	14,2
Összesen:	100,0

6. A háztípusok előfordulása a különböző lakókörnyékeken (%)

	Családi ház	Társasház (nem panel)	Panel társasház	Összesen
városias	8,7	90,0	1,3	100,0
lakótelep	,5	27,6	71,9	100,0
villanegyed, lakópark	40,0	57,8	2,2	100,0
családi ház	99,3	0,7	-	100,0
falusias jellegű	99,1	0,9	-	100,0
Együtt:	65,6	20,2	14,2	100,0

7. A háztípusok előfordulása a különböző településtípusokon (%)

	Családi ház	Társasház (nem panel)	Panel társasház	Összesen
Budapest	22,5	48,0	29,5	100,0
Megyeszékhely	38,9	34,0	27,2	100,0
Város	73,5	15,3	11,3	100,0
község	98,8	0,7	0,5	100,0
Együtt:	65,6	20,2	14,2	100,0

2 Az épületek jellemzői

2.1 Az épületek építőanyaga

A vizsgált háztartások lakásainak többsége (61%) téglából, kézi falazóelemből épült. Viszonylag gyakori építőanyagnak számít még a panel (13%) és a vályog is (12%). Más anyagok már lényegesen kisebb gyakorisággal kerültek felhasználásra, így kő és öntött beton anyagú épületek csak a háztartások 5 illetve 4 százalékban, szilikát alapanyagúak pedig 3 százalékban fordultak elő.

A különböző fajta építőanyagok sok esetben kombináltan jelennek meg az épületekben, ezért az előfordulásuk jellemzőinek vizsgálatakor már ezek tényleges kombinált együttjárásait is figyelembe vettük. Így például a legjellemzőbb téglá építkezés a valóságban bár túlnyomóan tisztán jelenik meg (60%), de néhány esetben vályoggal (2%) vagy kővel (1%) vagy öntött betonnal (0,3%) kombinálva.

A városias lakókörnyékeken szinte kizárólag (84%) téglából épültek a házak, a villanegyedekben és a családi házaz övezetekben pedig a lakások kétharmada (64, ill. 69%), a falusias környezetben ennél valamivel kevesebb, de még mindig a lakások több mint fele (59%) téglából készült. A különböző településtípusok építkezésében egyaránt dominál a téglá alapanyag, de különösen a községekben (63%). A nagyobb városokban valamivel kisebb az arányuk (56-57%), elsősorban a panelből épült lakótelepek gyakori előfordulása miatt. A különböző háztípusok közül a (nem panel) társasházak túlnyomó többsége (82%) ilyen anyagból épült, de a családi házaznak is háromnegyede (75%). A téglá és vályog kombináció csak a községekben, kizárólag családi házaz és falusias környezetben jelenik meg.

A másik viszonylag gyakori építőanyag a (beton)panel (14%), amely Budapesten és a megyeszékhelyeken mondható inkább gyakorinak (29 és 27%). A lakótelepi lakások zömét (69%) ez az építőanyag jellemzi, viszont más lakókörnyezetben alig fordul elő, csupán a hagyományos városias környezetben jelenik meg elvétve (1%). A háztípusok közül értelem szerűen csak a panel társasházak építőanyagként jelenik meg.

A vizsgált lakások 12 százalékában említették, hogy vályogból épült a házuk: ebből 10 százalék tisztán vályogból, további közel 3 százalék vályog és téglá vagy ritkábban vályog és kő felhasználásával, elsősorban a községekben, illetve a falusias környezetben, de találkozhatunk vele a családi házaz negyedekben is.

A vizsgált háztartások 5%-a említette, hogy kőből épült a házuk: a legtöbb esetben tisztán kőből (4%), de néhány helyen téglával (1%) vagy vályoggal kombinálva (0,1%). Elsősorban Budapesten (6%) és különösen a villanegyedekben, társasházaz lakónegyedekben (18%) találkoztunk ezzel az építkezési móddal, de valamennyi lakóhelyen előfordult néhány esetben.

Külön kell megemlítenünk az öntött betont, amit összességében a válaszadók 5 százaléka nevezett meg, túlnyomóan önálló építőanyagként (4%), de néhány esetben téglával vagy vályoggal is kombinálva (összesen 1%).

Jóllehet nem szerepelt a válaszlehetőségek között, mégis az „egyéb” válaszok között kiemelkedett, ezért külön kategóriában említjük meg a gázszilikátot (3%), ami jellemzően önmagában és elsősorban a családi házak építőanyagaként jelenik meg.

A fából (0,3%) vagy könnyűszerkezetből (0,6%) készült házak a vizsgált háztartásoknak alig 1 százalékát tették ki, elsősorban a családi házak építőanyagaként.

A fentiekén kívüli egyéb anyagból (pl. salak, salakblokk) épült házak (1%) elsősorban a családi házas és falusias lakókönyveken fordultak elő.

8. Milyen anyagból épültek ennek a háznak a külső falai?

	Az említések %-ában*
tégla, kézi falazóelem	63,7
betonpanel	13,7
vályog	12,2
kő	4,9
öntött beton	4,5
szilikát	2,8
könnyűszerkezetes	0,6
fa	0,3
egyéb	0,8
nem tudja	0,4
Összesen:	100,0

* Mivel egy válaszadó többféle elemet is megnevezhetett, az említések száma meghaladta a válaszadókét.

9. Az épületek építési anyaga a különböző lakónegyedekben (a válaszadók %-ában)

	városias	lakótelep	villanegyed, lakópark	családi házas	falusias	Együtt
tégla	84,0	21,1	64,4	68,9	59,1	59,5
panel	1,3	69,4	,0	,0	,0	13,7
vályog	,0	,0	,0	10,8	23,2	9,7
öntött beton	6,7	6,0	8,9	3,4	1,9	4,2
kő	3,7	,5	17,8	5,0	2,8	3,7
szilikát	1,7	,0	,0	4,8	2,4	2,8
tégla és vályog	,0	,0	,0	2,9	4,9	2,3
tégla és kő	1,3	,0	6,7	,7	1,9	1,1
könnyűszerkezet	,0	,2	,0	,7	1,1	,6
fa	,0	,0	,0	,5	,6	,3
tégla és öntött beton	,7	,0	,0	,5	,0	,3
kő és vályog	,0	,0	,0	,1	,4	,1
tégla, öntött beton, vályog	,0	,0	,0	,1	,0	,0
egyéb	,7	2,7	2,2	1,6	1,5	1,7
Összesen:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

10. Az épületek építési anyaga a különböző településtípusokon (a válaszadók %-ában)

	Budapest	megye- székhely	város	község	Együtt
tégla	56,4	56,8	60,0	62,5	59,5
panel	29,3	26,9	10,0	,5	13,7
vályog	,0	3,0	11,4	17,6	9,7
öntött beton	4,9	5,7	4,3	2,7	4,2
kő	6,2	3,3	2,6	3,8	3,7
szilikát	,0	1,9	3,7	3,8	2,8
tégla és vályog	,0	,5	3,3	3,6	2,3
tégla és kő	2,2	,5	,3	1,7	1,1
könnyűszerkezet	,3	,0	1,0	,7	,6
fa	,0	,3	,3	,7	,3
tégla és öntött beton	,0	,3	,6	,2	,3
kő és vályog	,0	,0	,0	,5	,1
tégla, öntött beton, vályog	,0	,3	,0	,0	,0
egyéb	,8	,5	2,6	1,8	1,7
Összesen:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

11. A lakások építési anyaga a különböző háztípusok esetében (a válaszadók %-ában)

	családi ház	nem panel társasház	panel társasház	Együtt
tégla	65,6	81,5	,0	59,5
panel	,0	,0	96,3	13,7
vályog	14,7	,0	,0	9,7
öntött beton	2,8	11,5	,0	4,2
kő	4,5	3,8	,0	3,7
szilikát	4,2	,0	,0	2,8
tégla és vályog	3,5	,0	,0	2,3
tégla és kő	1,0	1,9	,0	1,1
könnyűszerkezet	,8	,2	,0	,6
fa	,5	,0	,0	,3
tégla és öntött beton	,3	,5	,0	,3
kő és vályog	,2	,0	,0	,1
tégla, öntött beton, vályog	,1	,0	,0	,0
egyéb	1,6	,5	3,7	1,7
Összesen:	100,0	100,0	100,0	100,0

2.2 A lakások mérete, életkora

A vizsgált háztartások által lakott lakások illetve házak átlagos életkora 42 év, nagyságuk átlagosan 86 négyzetméter, és ezen az alapterületen közel 3 lakószoba található, amelyek belmagassága átlagosan 2,7 méter.

A különböző lakónegyedekben és településtípusokon eltérő méretű és korú lakásokkal találkozhatunk. Budapesten található a legöregebb épületek (56 év), ugyanakkor a legkisebb méretű lakások (69 m²), a legalacsonyabb szobaszámmal (2,5), viszont a legmagasabb belső falakkal (2,9 m). A másik oldalon a községekben az átlagnál jóval nagyobb lakásokban, több szobában élnek az emberek (94 m², ill. 2,9 szoba). A különböző lakónegyedek közül kiemelkednek a lakótelepek, amelyeken a legfiatalabb építésű, de a legkisebb méretű, szobaszámú és belmagasságú lakások találhatóak.

A különböző háztípusokat összehasonlítva a panelépületek a legfiatalabbak (31 év), a nem panel társasházak a legöregebbek (52 év). Míg a családi házak átlagos mérete közel 100 négyzetméter, és lakószobáik száma a

3-at is meghaladja, addig a nem panel társasházak ennél lényegesen kisebbek (67 m²), a panel társasházak pedig csak nagyjából feleakkorák, mint a családi házak (55 m²), és csak valamivel több mint 2 szobával rendelkeznek. A belmagasságot illetően viszont a hagyományos építésű társasházi lakások állnak az élen, a családi- és a panelházak lakásai ennél alacsonyabbak.

12. A lakások életkora, méretei

	Átlag	Minimum	Maximum	Szórás
Hány éve épült a lakás (év)	41,99	0	200	26,80
A lakás mérete (m ²)	86,12	18	380	39,075
Lakószobák száma (db)	2,83	1	10	1,06
A szobák belmagassága (cm)	272,04	180,00	500,00	35,32

13. A lakások életkora, méretei a különböző településtípusokon (%)

	Hány éve épült	Mérete (m ²)	Lakószobák száma	Belmagasság (cm)
Budapest	55,96	68,74	2,54	294,7
Megyeszékhely	35,93	79,86	2,83	269,6
Város	38,47	91,69	2,91	266,2
Község	41,66	94,00	2,93	266,4
Együtt:	41,99	86,12	2,83	272,0

14. A lakások jellemzői a különböző lakókönyékeken (%)

	Hány éve épült	Mérete (m ²)	Lakószobák száma	Belmagasság (cm)
Városias	56,40	72,51	2,59	302,7
Lakótelep	31,39	57,41	2,43	262,6
Villanegyed, lakópark	46,03	86,48	2,80	301,7
Családi házas	39,25	101,68	3,13	268,9
Falusias	46,37	91,28	2,82	263,2
Együtt:	41,99	86,12	2,83	272,0

15. A lakások életkora, méretei a különböző háztípusok esetében (%)

	Hány éve épült	Mérete (m ²)	Lakószobák száma	Belmagasság (cm)
családi ház	41,34	98,7	3,04	267,3
nem panel társasház	52,22	67,39	2,43	295,9
panel társasház	30,38	54,99	2,43	261,2
Együtt:	41,99	86,12	2,83	272,0

2.3 A társasházi lakások nyitottsága

A válaszadóknak abban az egyharmadában, akik nem családi házban, hanem társasházban (panel és nem panel egyaránt) élnek, minden második lakásnak két külső térre néző falfelülete volt, további több mint egynegyedüknek pedig csupán egy.

16. Hány külső, utcára, kertre, udvarra néző fala van az Önök lakásának?
(a kérdésre csak a nem családi házban élők válaszoltak)

	%
egy	28,2
kettő	49,4
három	17,9
négy	4,0
nincs	,4
Összesen:	100,0

17. A társas- és panelházak nyitott falainak száma a különböző településtípusokon (%)
(a kérdésre csak a nem családi házban élők válaszoltak)

	Nincs	Egy	Kettő	Három	négy	Összesen
Budapest	0,7	34,4	46,3	15,4	3,2	100,0
megyeszékhely	0,4	29,0	48,7	17,9	4,0	100,0
város	0,0	18,2	55,7	20,8	5,2	100,0
község	0,0	28,6	28,6	42,9	,0	100,0
Együtt:	0,4	28,2	49,4	17,9	4,0	100,0

A legtöbb vizsgált társasházi lakásnak van alsó vagy felső szomszédja (67 és 65%), s majdnem minden második (45%) mindkét irányban védett. A budapesti lakásokra jellemző leginkább a „körbe-védettség” (53%). A vizsgált lakások egyharmadának (33%) nincs felső szomszédja, 35 százalékuknak pedig alsó. A szomszéd lakások „szigetelő” hatását a háztartások 13 százalékában pedig egyáltalán nem tudják élvezni, elsősorban a kisvárosi és községi társasházak esetében (24 és 28%-uknak nincs sem alsó, sem felső szomszédja).

18. Laknak-e közvetlenül Önök felett, van-e ott lakás?
(a kérdésre csak a nem családi házban élők válaszoltak)

	%
igen	67,3
nem	32,7
Összesen:	100,0

19. És laknak-e közvetlenül Önök alatt?
(a kérdésre csak a nem családi házban élők válaszoltak)

	%
igen	65,0
nem	35,0
Összesen:	100,0

20. A lakások körbevétele szomszéd lakásokkal
(a kérdésre csak a nem családi házban élők válaszoltak)

	%
Laknak felette és alatta is	45,4
Csak felette laknak	21,9
Csak alatta laknak	6,7
Sem felette, sem alatta nem laknak	13,1
Összesen:	100,0

21. A társasházak körbevétele szomszéd lakásokkal, a különböző településtípusokon (%)
(a kérdésre csak a nem családi házban élők válaszoltak)

	Laknak felette és alatta is	Csak felette laknak	Csak alatta laknak	Sem felette, sem alatta nem laknak	Összesen
Budapest	53,1	25,2	17,1	4,5	100,0
megyeszékhely	42,9	20,5	22,3	14,3	100,0
város	38,0	18,8	19,3	24,0	100,0
község	14,3	14,3	42,9	28,6	100,0
Együtt:	45,4	21,9	19,6	13,1	100,0

2.4 Fűtés

2.4.1 Fűtési megoldások, rendszerek

Négy jellegzetes fűtési módozattal rendelkezik a háztartások túlnyomó többsége: kazán-, illetve cirkófűtéssel, gázkonvektoros fűtéssel, kályha-kandallós fűtéssel, valamint távfűtéssel. Ez utóbbi számít a legöregebb megoldásnak, a többi fűtési rendszert lényegesen később alakították ki a háztartások. A lakásokban gyakran nem egy, hanem többféle fűtési megoldást is alkalmaznak.

A felmérésben részt vevők többsége, közel fele saját központi kazán-, vagy cirkófűtéssel rendelkezik otthonában. Ezeknek a készülékeknek a többsége, több mint kétharmada vezetékes gázzal működik, további egynegyedük fával fűt. A kazán- és cirkó fűtési rendszerek csak egy kis hányada használ szén (3%) vagy villanyt (2%) energiaforrásként, és mindössze 1 válaszadó fűtött napkollektorral a felmérés idején. A központi kazán-, illetve cirkófűtés a lakásokban átlagosan 12 éve működik. Míg azonban a városokban túlnyomóan vezetékes gázzal működtetik a családok, addig a községekben fele-fele arányban fával és vezetékes gázzal.

A másik jellemző fűtési mód a gázkonvektor, gázhősugárzó, ami a válaszadók több mint egynegyedénél volt található, átlagosan 3 készülékkel háztartásonként. Ezt a rendszert az előbbinél még régebben, közel 15 éve alakították ki.

A harmadik gyakori fűtési megoldás a kályha, illetve a kandalló, amelyből átlagosan több mint eggyel rendelkezik a vizsgált háztartások közel egynegyede (23%), és általában már 12 éve működtetik, elsősorban fával. Főként a községekben találkozhatunk ezzel a fűtési formával, szinte kizárólag fa tüzelőanyaggal.

A felmérés mintájában 12% volt azoknak a lakásoknak az aránya, amelyek távfűtéssel rendelkeztek, többnyire Budapesten és a megyeszékhelyeken, illetve alapvetően a lakótelepeken. Ezt a fűtési módot átlagosan közel 30 évesnek mondták a válaszadók, vagyis úgy tűnik, hogy a távfűtést az újabb építéseknel igen kis arányban alkalmazzák.

Néhány háztartásnál találkoztunk – elsősorban a budapesti városi környezetben – több lakást ellátó házközponti fűtéssel is, amelyet döntően vezetékes gáz táplál. Inkább kiegészítő megoldásnak használnak a háztartások többnyire egy, de olykor kettő elektromos vagy gáz hősugárzót (4, ill. 1%), továbbá olajradiátort, hőtárolós kályhát (1-1%), ez utóbbiból háztartásonként általában 2 darabot is. Végül előfordultak mindezek mellett egyéb megoldások is, pl. sparhelt, infrapanel, klíma fűtő stb. (2%). A vizsgált háztartások között senkit nem találtunk, aki – bár a válaszlehetőségek között szerepelt – a modern hőszivattyús rendszerben a földhőt hasznosította volna otthonában.

22. Milyen fűtési rendszer és kiegészítő fűtési megoldások vannak az Önök lakásában? Minden megoldást soroljon föl!

	Van*	Hány db	Hány éves	
	Összes lakás %-a		Átlag	Szórás
kazán-, cirkófűtés (saját központi vegyes tüzelésű fűtés)	46,4	1,13	12,22	8,52
gázkonvektor, gázhősugárzó	25,7	3,34	14,91	8,36
kályha, kandalló, kemence	23,2	1,54	12,04	11,16
távfűtés	12,3	XXX	29,32	7,43
házközponti fűtés, több lakást ellátó	3,9	XXX	19,27	16,95
elektromos hősugárzó	3,8	1,14	7,35	6,53
elektromos hőtárolós kályha, fűtőtest (beépített, fix elhelyezésű)	1,0	1,86	14,24	9,75
elektromos olajradiátor (hordozható)	0,8	1,19	7,94	6,27
gáz hősugárzó, fali melegítő	0,8	1,07	16,93	10,97
hőszivattyús rendszer(földhő hasznosítás)	0,0	-	-	-
Egyéb megoldás	1,5	1,66	13,23	10,89

*Egy-egy válaszadó többféle fűtési megoldást is említett, ezért az említések száma (2450) meghaladta a válaszadók számát (2064).

A lakások tényleges fűtési megoldása bár többnyire egy fűtési rendszerre épül (81%), de gyakran kombinálva is megjelenik: a válaszadók közel egyötöde (18%) kétféle fűtési megoldást használ. A többféle rendszer közül általában az egyik a meghatározó, a második (esetleg harmadik) pedig csak kiegészítő fűtési megoldásként van jelen. Például a leggyakoribb kazán-, cirkófűtés olykor kályhával, vagy egyéb kisebb kiegészítő megoldásokkal (pl. elektromos hősugárzó, olajradiátor) együtt fordul elő, s ugyanígy a konvektort is esetenként kiegészíti a kályha vagy más eszköz.

23. Az alkalmazott fűtési módok száma a különböző településtípusokon (%)

	1 fűtési mód	2 fűtési mód	3 fűtési mód	Összesen	Átlag (db)
Budapest	89,4	9,8	0,8	100,0	1,11
Megyeszékhely	87,2	12,2	0,5	100,0	1,13
Város	79,8	18,7	1,5	100,0	1,22
község	74,3	23,9	1,8	100,0	1,28
Együtt:	81,2	17,5	1,3	100,0	1,20

24. Az alkalmazott fűtési módok száma a különböző lakókönyveken (%)

	1 fűtési mód	2 fűtési mód	3 fűtési mód	Összesen	Átlag (db)
Városias	83,3	16,0	0,7	100,0	1,17
Lakótelep	94,0	5,7	0,2	100,0	1,06
Villanegyed, lakópark	88,9	6,7	4,4	100,0	1,16
Családi házas	78,5	20,5	1,1	100,0	1,23
Falusias	73,1	24,1	2,8	100,0	1,30
Együtt:	81,2	17,5	1,3	100,0	1,20

25. Az alkalmazott fűtési módok száma a különböző háztípusokban (%)

	1 fűtési mód	2 fűtési mód	3 fűtési mód	Összesen	Átlag (db)
Családi ház	76,8	21,5	1,7	100,0	1,17
Nem panel társasház	85,9	13,4	0,7	100,0	1,06
Panel társasház	94,9	4,8	0,3	100,0	1,16
Együtt:	81,2	17,5	1,3	100,0	1,20

2.4.2 A fűtés energiahordozói

Az összes fűtési rendszer energiahordozóit vizsgálva a leggyakoribb a földgáz: a háztartások több mint fele csak gázzal fűt. Minden tizedik háztartásban a gázt kiegészíti valamilyen fa alapú fűtési rendszer. A gázfűtés egyedüli használata a fővárosban kiemelkedően gyakori (67%), a többi városban nagyjából azonos mértékű (53-55%). Különösen sok háztartás fűt csak gázzal a villanegyedekben, társasházi övezetekben (84%), illetve a nem panelból épült társasházakban (84%).

A második legelterjedtebb fűtési alapanyag a fa, amely a válaszadók több mint egyötödének lakásaiban kizárólagos fűtési energiahordozója. Emellett – mint láttuk – gázzal kombinálva is előfordul a háztartásokban. A fa elsősorban a községekben jellemző (46%), Budapesten elvétve fordul elő (1%), és a megyeszékhelyeken is csak a lakások néhány százalékában (7%) találkozhatunk vele. A háztípusok közül a családi házakra jellemző leginkább a fafűtés, a társasházakban alig fordul elő, panelépületekben pedig egyáltalán nem.

A távhő alapvetően a fővárosi és megyeszékhelyi lakosság (27-28%), ott is elsősorban a lakótelepen (61%), illetve a panelházakban (81%) lakók fűtésének energiahordozója.

Végül, az energiahordozókat vizsgálva, a felkeresett lakásoknak alig 2 százalékában talákoztunk olyan fűtési rendszerrel, amely csak villamos energiára épült volna. Az átlagosnál kétszer gyakoribb volt ez a megoldás a villanegyedekben, társasházi övezetekben (4%).

26. A háztartások fűtési energiahordozói, településtípusonként (%)

	Budapest	Megye- székhely	Város	Község	Együtt
Elektromos áram	2,4	1,1	1,0	2,2	1,6
Távhő	27,4	28,3	6,9	,0	12,3
Csak gáz	66,7	53,0	54,6	34,2	50,5
Csak fa	,5	7,1	21,5	45,9	22,3
Gáz + fa	1,1	8,4	14,2	14,4	10,9
Egyéb	1,9	2,2	1,9	3,3	2,4
Összesen:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

27. A háztartások fűtési energiahordozói, lakókönyékenként (%)

	Váro- sias	Lakóte- lep	Villa- negyed	Családi házas	Falusias	Együtt
Elektromos áram	2,0	1,0	4,4	1,4	1,9	1,6
Távhő	3,3	60,7	2,2	,0	,0	12,3
Csak gáz	80,7	37,1	84,4	54,0	32,9	50,5
Csak fa	4,3	1,0	,0	27,7	44,5	22,3
Gáz + fa	8,3	,0	4,4	13,2	18,3	10,9
Egyéb	1,3	,2	4,4	3,6	2,4	2,4
Összesen:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

28. A háztartások fűtési energiahordozói, háztípusonként (%)

	Családi ház	Nem panel társasház	Panel társasház	Együtt
Elektromos áram	1,5	2,4	,7	1,6
Távhő	,0	3,8	81,3	12,3
Csak gáz	47,4	83,7	17,7	50,5
Csak fa	33,0	3,4	,0	22,3
Gáz + fa	14,9	5,5	,0	10,9
Egyéb	3,2	1,2	,3	2,4
Összesen:	100,0	100,0	100,0	100,0

A kazán-, illetve cirkófűtést többségében vezetékes gázzal működtetik, ritkábban fával. A házközponti fűtést szintén szinte kizárólag vezetékes gáz látja el, a kályhában (kandallóban) pedig az esetek többségében fát égetnek.

2.4.3 A fűtés módja

Valamennyi háztartásban számot adtak arról, hogy a fűtési meleg fali radiátorokon keresztül, vagy padló-, esetleg fal-, illetve plafonfűtés formájában érkezik-e hozzájuk. A megkérdezettek 58 százalékának lakásában fali radiátorok vannak felszerelve. Ugyanakkor a válaszok azt jelzik, hogy a családoknak csak egy igen kis hányada alig 5 százaléka rendelkezik padló-, fal-, vagy plafonfűtéssel.

29. A fűtés módja a különböző településtípusokon (%)

	Csak fali radiátor van	Több fajta eszköz is van	Nincs ilyen eszköz	Összesen
Budapest	65,6	4,9	29,5	100,0
Megyeszékhely	69,8	4,1	26,1	100,0
Város	53,4	6,1	40,6	100,0
község	51,2	4,0	44,8	100,0
Együtt	57,9	4,9	37,3	100,0

2.4.4 A fűtés mérése, költségei

A háztartások többségében (73%) más lakásokétól elkülönülten mérhető a fűtési fogyasztás, közel egynegyedüknél nincs erre lehetőség, néhány kérdezett (5%) pedig nem tudott válaszolni a kérdésre. Az információval rendelkezők körében azt találtuk, hogy legkevésbé a budapestiek tudják mérni fűtési fogyasztásukat. A különböző lakónegyedek vonatkozásában a lakótelepek vannak ezen a téren a legkedvezőtlenebb helyzetben: itt mondták legtöbben, hogy nem tudják mérni a fűtési fogyasztásukat. A különböző háztípusok közül a panelházakban van legritkábban lehetőség arra, hogy megmérjék a fűtési energia mennyiségét, míg a családi és társasházak túlnyomó többségében megvan ez a lehetőség.

30. A többi lakásétól függetlenül mérhető a lakásuk fűtési fogyasztása?

	%
igen	73,2
nem	21,8
Nem tudja	1,0
Nem válaszolt	3,9
Összesen:	100,0

31. A fűtési fogyasztás mérhetősége a különböző településtípusokon (%)

	Mérhető	Nem mérhető	Összesen
Budapest	63,7	36,3	100,0
Megyeszékhely	78,5	21,5	100,0
Város	84,8	15,2	100,0
község	75,4	24,6	100,0
Együtt:	77,0	23,0	100,0

32. A fűtési fogyasztás mérhetősége a különböző lakókönyékeken (%)

	Mérhető	Nem mérhető	Összesen
Városias	79,6	20,4	100,0
Lakótelep	59,9	40,1	100,0
Villanegyed, lakópark	87,5	12,5	100,0
Családi házas	82,6	17,4	100,0
Falusias	80,0	20,0	100,0
Együtt:	77,0	23,0	100,0

33. A fűtési fogyasztás mérhetősége a különböző háztípusokban (%)

	Mérhető	Nem mérhető	Összesen
Családi ház	82,0	18,0	100,0
Nem panel társasház	80,7	19,3	100,0
Panel társasház	50,5	49,5	100,0
Együtt:	77,0	23,0	100,0

Jóllehet a mérés lehetősége sokaknál megvan, a fűtés költségét csak minden második családban tudják más rezsiköltségektől teljesen elkülöníteni. A többieknek általában a gázszámla részeként jelenik meg a fűtési fogyasztás ára (41%), néhány háztartásban pedig a közös költségbe olvad bele (2%), és/vagy a villanyszámla (1%) tartalmazza.

A fűtés költségét a Budapesten élők tudják legkevésbé kiszámítani, különösen ha társasházi vagy villanegyedben élnek. A községekben és a városi lakótelepeken, de különösen a panel lakásokban vannak viszont legtöbben (75%), akiknek pontos képe van arról, mennyit is fizetnek a fűtésükért.

34. A fűtési költségük kiszámítható-e?

	%
teljesen külön kiszámítható	52,9
benne van a gázszámlában	40,5
benne van a villanyszámlában	1,3
a közös költségben	1,9
egyéb	3,1
nem tudja	0,3
Összesen:	100,0

35. A fűtési költség kiszámíthatósága a különböző településtípusokon (%)

	külön kiszámítható	a gázsám- lában van	a villanyszám- lában van	a közös költségben van	egyéb
Budapest	39,5	50,7	2,5	5,4	1,9
Megyeszékhely	54,6	39,4	1,1	0,3	4,6
Város	53,5	40,6	1,4	2,5	2,1
község	59,8	35,5	0,5	-	4,2
Együtt:	53,1	40,7	1,3	1,9	3,1

36. A fűtési költség kiszámíthatósága a különböző lakókönyékeken (%)

	külön kiszámítható	a gázzám- lában van	a villanyzám- lában van	a közös költségben van	egyéb
Városias	39,3	53,7	3,0	3,0	1,0
Lakótelep	65,1	21,2	,7	7,0	6,0
Villanegyed, lakópark	33,3	57,8	4,4	4,4	-
Családi házas	49,0	47,6	1,2	-	2,2
Falusias	60,9	34,8	0,4	-	3,9
Együtt:	53,1	40,7	1,3	1,9	3,1

37. A fűtési költség kiszámíthatósága a különböző háztípusokban (%)

	külön kiszámítható	a gázzám- lában van	a villanyzám- lában van	a közös költségben van	egyéb
Családi ház	52,7	43,7	0,8	0,0	2,7
Nem panel társasház	38,8	52,8	3,4	4,3	0,7
Panel társasház	74,7	9,6	0,3	7,2	8,2
Együtt:	53,1	40,7	1,3	1,9	3,1

Akiknek teljesen elkülöníthetők a fűtési költségeik, havonta átlagosan 16.416 forintot fizetnek, ide értve azokat is, akik átalányban, havonta azonos összeggel kapják a számlát, és azokat is, akiknek eltér a téli és a nyári költsége (ez utóbbiak között télen 70.000 forintos összeggel is találkoztunk). Mindez egy lakásköbméterre számítva 83 forintot jelent a vizsgálatunkban részt vevő háztartásokban.

Annak ellenére, hogy a falvakban általában nagyobb lakásokban élnek az emberek, mint a városokban, mégis azt tapasztaltuk, hogy a városlakók többet fizetnek havonta a fűtésükért, mint a községlakók. Ez a helyzet két tényező együttes hatására alakult ki:

- a családi házas, falusias környezetben gyakoribb, hogy nem fűtenek minden helyiséget,
- a városokban fajlagosan költségesebb fűtési módokat alkalmaznak (pl. távfűtés), a községekben viszont gyakori az olcsóbb fával fűtött kályha.

Jól mutatják ezt az átlagos egy légköbméterre jutó költségek: ez a városokban lényegesen magasabb (91-120 Ft/légm³), mint a falvakban (69 Ft/légm³), illetve a panel társasházakban szintén jóval több (119 Ft/légm³), mint a családi házakban (Ft/légm³).

38. Az átlagos havi fűtési költség a különböző településtípusokon (Ft/hó)
(csak azok válasza alapján, akik pontosan tudták a fűtésük költségét)

	Átlag	Szórás
Budapest	17755	576
Megyeszékhely	15551	486
Város	16720	462
község	15984	533
Együtt:	16416	263

39. Az átlagos havi fűtési költség a különböző lakókönyékeken (Ft/hó)
(csak azok válasza alapján, akik pontosan tudták a fűtésük költségét)

	Átlag	Szórás
Városias	15060	654
Lakótelep	16176	392
Villanegyed, lakópark	17143	3056
Családiház	17675	489
Falusias	15359	560
Együtt:	16416	263

40. Az átlagos havi fűtési költség a különböző háztípusokban (Ft/hó)
(csak azok válasza alapján, akik pontosan tudták a fűtésük költségét)

	Átlag	Szórás
Családi ház	16777	368
Nem panel társasház	14541	581
Panel társasház	16704	408
Együtt:	16416	263

41. Az 1 léghőmérterre jutó fűtési költség a különböző településtípusokon (Ft/hó)
(csak azok válasza alapján, akik pontosan tudták a fűtésük költségét)

	Átlag	Szórás
Budapest	120	5
Megyeszékhely	91	3
Város	76	2
község	69	2
Együtt:	83	2

42. Az 1 léghőmérterre jutó fűtési költség a különböző lakókönyékeken (kerékített Ft/hó)
(csak azok válasza alapján, akik pontosan tudták a fűtésük költségét)

	Átlag	Szórás
Városias	82	5
Lakótelep	113	3
Villanegyed, lakópark	68	14
Családi ház	71	2
Falusias	70	3
Együtt:	83	2

43. Az 1 léghőmérterre jutó fűtési költség a különböző háztípusokban (Ft/hó)
(csak azok válasza alapján, akik pontosan tudták a fűtésük költségét)

	Átlag	Szórás
Családi ház	71	2
Nem panel társasház	83	4
Panel társasház	119	3
Együtt:	83	2

Egyenként vizsgálva a különböző fűtési rendszerek költségeit, azt találtuk, hogy a kazán-, illetve cirkófűtéses lakások tényleges összes havi fűtési kiadásai a legmagasabbak: ők havonta átlagosan 18.499 forintot fizetnek. Emögött azonban csupán az a tény rejlik, hogy a kazán-, illetve cirkófűtés a családi házaskörnyékeken a legelterjedtebb, ahol viszont a legnagyobbak a lakások. Ezt a hatást kiszűrve azonban az egy lakásköbméterre jutó fűtési költség itt csak közepesen magasnak tekinthető (71 Ft/m³).

Az egy lakásköbméterre jutó költség a távfűtés esetében a legmagasabb (120 Ft/m³), jóllehet az éves szinten átlagolt havi kiadásuk mérsékeltebb (16.660 Ft), mint a cirkós rendszerű lakásoké, ami ismét csak a lakásméretetek közti különbséggel magyarázható: a távfűtés ugyanis túlnyomóan a nagyvárosok lakótelepein található, ahol általában kisebbek a lakások, mint a családi házakban.

A konvektoros fűtés, amely valamennyi településtípuson nagyjából azonos mértékben elterjedt, havi költségei közepesnek mondhatók (14.960 Ft), és közepes az egy köbméterre jutó átlagos díja is (74 Ft).

A harmadik leggyakoribb a kályha-kandallós fűtési rendszer, amelyet többnyire fával fűtenek, és amelynek mind a havi szintű tényleges kiadásai (13.577 Ft/hó), mind a léghőmérterre számított költsége (62 Ft/m³) a legalacsonyabb.

44. A nagyobb fűtési rendszerekkel rendelkező háztartások átlagos havi fűtési költsége (Ft/hó)
(csak azok válasza alapján, akik pontosan tudták a fűtésük költségét)

	Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
Kazán-, cirkófűtés	18499	474	3000	70000
Távfűtés	16660	474	4000	37500
Házközponti fűtés	16188	1257	5000	30000
Konvektor	14960	543	4000	40000
Kályha, kandalló	13577	461	2000	40000

45. A nagyobb fűtési rendszerek 1 léghőméterre jutó fűtési összköltsége (Ft/hó)
(csak azok válasza alapján, akik pontosan tudták a fűtésük költségét)

	Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
Távfűtés	120	44	308	309
Házközponti fűtés	102	11	33	265
Konvektor	74	3	9	361
Kazán-, cirkófűtés:				
- gázzal	77	3	17	300
- fával	62	3	7	276
Kályha, kandalló:				
- fával	64	3	9	361

Mivel a lakásokban ténylegesen általában többféle fűtési rendszer működik együtt, ezért ezek kombinációit együtt vizsgálva is érdemes elemezni a fűtés egy léghőméterre jutó költségeit.

46. A fűtési rendszerek jellegzetes kombinációinak 1 léghőméterre jutó fűtési költsége (Ft/hó)
(csak azok válasza alapján, akik pontosan tudták a fűtésük költségét)

	Átlag	Minimum	Maximum	Szórás
Táv hő	120	43	23	309
Házközponti fűtés	117	90	33	483
Csak cirkó, kazán	73	42	7	276
Cirkó és kályha	62	51	17	300
Csak konvektor	80	40	13	231
Konvektor és kályha	62	52	19	361
Csak kályha	67	40	9	245
Egyéb fűtési megoldás	79	51	19	163
Együtt:	84	49	7	483

Az energiahordozók előfordulásának kombinációit vizsgálva, azok a lakások járnak a legrosszabbul, ahol csak villannyal fűtenek: itt egy léghőméterre átlagosan 141 Ft költség jut. Szintén drága a távhő (121 Ft/m³), a gázfűtés pedig átlagosnak mondható (82 Ft/m³). Végül a fafűtés, illetve a fa és más energiahordozó kombinációja nyújtja a legolcsóbb megoldást (63-64 Ft/m³).

47. A fűtési energiahordozók kombinációja szerinti 1 léghőméterre jutó fűtési költség (Ft/hó)
(azok válasza alapján, akik pontosan tudták a fűtésük költségét)

	Átlag	Szórás
csak villannyal	141	128
táv fűtés	120	43
csak gázzal	82	40
csak fával	64	40
gázzal, fával	63	51
egyéb módon	82	44
Együtt:	84	49

2.4.5 A fűtés szabályozása

A fűtés egyfajta „szabályozásának” tekinthető az, ha a háztartás nem a teljes lakást fűti. A háztartások átlagosan 86 négyzetméteres lakásokban élnek, és ebből 75 négyzetmétert fűtenek. A kérdésre választ adók átlagosan lakásuk alapterületének 89 százalékát igyekeznek télen melegen tartani, ez azonban jelentősen eltér a különböző lakástípusokban.

48. Hány négyzetméter alapterületet fűtenek a lakásban?

Minimum	Maximum	Átlag	Szórás
9,00	360,00	74,59	33,46

Budapesten és általában a városias lakókörnyékeken, különösen a lakótelepeken, illetve a panel társasházakban terjed ki a fűtés szinte az egész lakásra (átlagosan a lakás alapterületének 95-98 százalékára), a községekben, illetve a falusias lakóhelyeken pedig csak a lakásnak valamivel kisebb hányadára (85 százalékára).

49. A lakás területének hány százalékát fűtik a különböző településtípusokon (%)

	Átlag	1-25 %-t	26-50 %-t	51-75 %-t	76-100 %-t	Összesen
Budapest	95,30	0,0	2,2	5,7	92,1	100,0
Megyeszékhely	92,84	0,5	3,0	9,0	87,5	100,0
Város	87,03	0,7	6,7	16,8	75,7	100,0
község	85,39	2,0	9,0	13,6	75,4	100,0
Együtt:	89,09	0,9	5,9	12,5	80,7	100,0

50. A lakás területének hány százalékát fűtik a különböző lakókörnyékeken (%)

	Átlag	1-25 %-t	26-50 %-t	51-75 %-t	76-100 %-t	Összesen
Városias	92,18	0,0	5,1	8,8	86,1	100,0
Lakótelep	96,70	0,0	2,0	3,0	95,0	100,0
Villanegyed, lakópark	90,65	2,2	2,2	13,3	82,2	100,0
Családi házas	86,69	1,0	6,6	15,9	76,6	100,0
Falusias	84,71	2,2	9,0	16,8	72,1	100,0
Együtt:	89,09	0,9	5,9	12,5	80,7	100,0

51. A lakás területének hány százalékát fűtik a különböző háztípusokban (%)

	Átlag	1-25 %-t	26-50 %-t	51-75 %-t	76-100 %-t	Összesen
Családi ház	85,7	1,4	7,6	16,5	74,5	100,0
Nem panel társasház	93,6	-	3,4	7,5	89,2	100,0
Panel társasház	98,0	-	1,7	1,4	96,9	100,0
Együtt:	89,9	0,9	5,9	12,5	80,7	100,0

52. A lakás mekkora részét (hány százalékát) fűtik a különböző fűtési kombinációkkal rendelkezők (%)

	Átlag	Minimum	Maximum	Szórás
Távfűtés	98,52	7,55	37	100
Házközponti fűtés	96,57	12,71	22	100
Csak cirkó, kazán	89,98	15,95	13	100
Cirkó és kályha	86,94	19,10	19	100
Csak konvektor	85,58	21,17	9	100
Konvektor és kályha	82,10	21,18	20	100
Csak kályha	82,90	23,14	12	100
Egyéb fűtési megoldás	91,38	17,42	30	100
Együtt:	89,10	18,28	9	100

A fűtés tényleges szabályozhatóságát elemezve azt mondhatjuk, hogy minden második megkérdezett olyan lakásban él, ahol teljes mértékben, vagyis szobánként lehet szabályozni a fűtés hőmérsékletét. A városokban, különösen a nem panel társasházakban ez jellemzőbb, mint a községekben vagy a társasházi és villanegyedekben (44, ill. 44%). A háztartások további több mint egynegyedében (27%) ugyan szabályozható a fűtés, de azt az egész lakásban csak azonos hőmérsékletre lehet beállítani. Ilyen háztartások leginkább a kisebb városokban és a falvakban találhatóak. Végül a háztartások legkisebb hányadának (22%) nincs semmilyen lehetősége arra, hogy saját maga döntsön arról, milyen meleg legyen otthonában. Ez leggyakrabban a lakótelepi panel társasházakban (48%) fordul elő, elsősorban a távfűtéssel fűtők körében.

53. A saját lakásuk hőmérsékletét hogyan tudják szabályozni?

	%
szobánként tudják szabályozni	50,8
csak az egész lakást egyben tudják szabályozni	27,0
nem tudják szabályozni	22,0
nem válaszolt	0,04
nem tudja	0,1
Összesen:	100,0

54. A fűtésszabályozás lehetőségei a különböző településtípusokon (%)

	Szobánként külön	Egész lakást egyben	Nem tudja szabályozni	Összesen
Budapest	52,6	20,1	27,4	100,0
Megyeszékhely	56,5	25,0	18,5	100,0
Város	52,6	30,7	16,7	100,0
község	44,4	28,1	27,5	100,0
Együtt:	50,9	27,0	22,0	100,0

55. A fűtésszabályozás lehetőségei a különböző lakókörnyékeken (%)

	Szobánként külön	Egész lakást egyben	Nem tudja szabályozni	Összesen
Városias	56,0	28,3	15,7	100,0
Lakótelep	53,1	9,7	37,2	100,0
Villanegyed, lakópark	44,4	35,6	20,0	100,0
Családi házas	50,1	34,0	15,9	100,0
Falusias	47,8	27,6	24,6	100,0
Együtt:	50,9	27,0	22,0	100,0

56. A fűtésszabályozás lehetőségei a különböző háztípusokban (%)

	Szobánként külön	Egész lakást egyben	Nem tudja szabályozni	Összesen
Családi ház	49,0	32,3	18,7	100,0
Nem panel társasház	60,2	24,9	14,9	100,0
Panel társasház	46,4	5,8	47,8	100,0
Együtt:	50,9	27,0	22,0	100,0

57. A fűtésszabályozás lehetőségei a különböző fűtési rendszerek esetén (%)

	Szobánként külön	Egész lakást egyben	Nem tudja szabályozni	Összesen
Távfűtés	42,9	4,7	52,4	100,0
Házközponti fűtés	32,2	26,7	41,1	100,0
Csak cirkó, kazán	40,7	47,3	11,9	100,0
Cirkó és kályha	50,5	43,0	6,5	100,0
Csak konvektor	87,5	8,1	4,3	100,0
Konvektor és kályha	83,2	9,2	7,6	100,0
Csak kályha	27,5	12,3	60,2	100,0
Egyéb fűtési megoldás	47,1	29,4	23,5	100,0
Együtt:	50,9	27,0	22,0	100,0

Azok, akik helyiségenként tudják szabályozni lakásukban a meleget, általában igen egyenletesen, 21-22 Celsius-fokra fűtik fel ezeket: a nappalit, a hálósobát, a fürdőhelyiséget és a konyhát is. Ebben a kérdésben rendkívül kicsi volt a szóródás a bemondott hőfokok tekintetében, és nagy volt az azonosság a különböző településtípusokon, lakónegyedekben, illetve háztípusokban élők között is.

58. Fűtési szezonban, amikor otthon vannak általában milyen hőmérséklet van...:
(a kérdésre csak azok válaszoltak, akik külön tudják szabályozni a helyiségek fűtését)

	Átlag °C fok	Nem tudja	Nincs ilyen helyiség
A nappali szobában	21,42	4,6	6,3
A hálósobában, ill. ahol alszanak	20,57	4,0	1,4
A fürdőszobában	21,58	5,8	1,4
A konyhában	20,73	5,2	0,2

59. A fűtési hőmérséklet szabályozása a különböző településtípusokon (°C)
(a kérdésre csak azok válaszoltak, akik külön tudják szabályozni a helyiségek fűtését)

	Nappali	Hálószo	Fürdőszoba	Konyha
Budapest	21,88	20,94	21,78	20,84
Megyeszékhely	21,27	20,52	21,65	20,60
Város	21,18	20,25	21,39	20,56
község	21,59	20,82	21,68	21,02
Együtt:	21,42	20,57	21,58	20,73

60. A fűtési hőmérséklet szabályozása a különböző lakókönyékeken (°C)
(a kérdésre csak azok válaszoltak, akik külön tudják szabályozni a helyiségek fűtését)

	Nappali	Hálószo	Fürdőszoba	Konyha
Városias	21,57	20,55	21,44	20,44
Lakótelep	21,53	20,81	21,93	20,85
Villanegyed, lakópark	20,71	20,24	21,00	19,93
Családi házas	21,20	20,36	21,55	20,67
Falusias	21,70	20,77	21,47	21,00
Együtt:	21,42	20,57	21,58	20,73

61. A fűtési hőmérséklet szabályozása a különböző háztípusokban (°C)
(a kérdésre csak azok válaszoltak, akik külön tudják szabályozni a helyiségek fűtését)

	Nappali	Hálószo	Fürdőszoba	Konyha
Családi ház	21,35	20,47	21,51	20,78
Nem panel társasház	21,46	20,52	21,26	20,34
Panel társasház	21,73	21,11	22,50	21,22
Együtt:	21,42	20,57	21,58	20,73

2.5 Hűtés

2.5.1 Tények és tervek

A megkérdezettek többsége (68%) semmilyen hűtőberendezést nem használ, csak egy szűk réteg (1-5%) rendelkezik légkondicionáló berendezésekkel. Akinek van, általában egyféle megoldást alkalmaz (30%), ritkábban kétfélét is (2%).

62. Az alkalmazott hűtési módok száma (%)

	egy sincs	1 hűtési mód	2 hűtési mód	Összesen	Átlagosan (db)
Együtt:	68,4	30,0	1,6	100,0	1,05

Kevésbé elterjedt a lakások klímás hűtése, a meleg ellen inkább a hagyományos ventilátorokkal szoktak védekezni a háztartások. Míg házba beépített központi légkondicionáló rendszerrel és hordozható mobilklímával a válaszadók 1-1 százalékánál találkoztunk, és falra szerelhető szobaklímával is csak 5 százalékuknál, addig a hordozható vagy falra szerelhető ventilátorok a lakások egynegyedében működnek. A szobaklímák átlagosan 4, míg a ventilátorok 5 évesek.

A modern légkondicionáló berendezések iránti jövőbeli igény is csekély mértékű: a válaszadóknak 1-1 százaléka kíván központi, fali vagy mobil klímát venni, illetve cserélni, és a ventilátorokat tekintve is csak mindössze 3 százalékuk jelezte vásárlási tervét.

Jelentős különbségek mutatkoznak azonban a hűtőberendezések birtoklásában és az ezzel kapcsolatos jövőbeli tervekben a válaszadók lakóhelye szerint. A városokban élők nagyobb valószínűséggel rendelkeznek falra szerelt szobaklímával: míg Budapesten a megkérdezettek közül minden tizediknek volt ilyen, addig a kisebb városokban 6-7 százalékuknak, a községekben pedig alig 2 százalékuknak. S a városokban általában kétszer annyian tervezik is ezt megvenni, mint a falvakban. A ventilátorokból is érezhetően többet használnak a nagyobb városokban (26-31%), mint a községekben (22%).

63. Van-e Önöknek...?

	Van	Hány db	Hány éves	
	%		Átlag	Szórás
A házban központi légkondicionáló rendszer	0,7	XXX	3,46	2,01
Beépített, falra szerelt szobaklíma (split-klíma)	5,4	1,44	3,97	2,65
Hordozható mobilklíma	1,0	1,14	4,10	3,37
Ventilátor (plafon, hordozható)	25,9	1,38	4,91	3,97
Egyéb hűtő-, szellőző berendezés, és pedig:.....	--	--	--	--

64. Ezek közül melyeket tervezik megvenni vagy ha van, cserélni?

	Tervezi	Nem tervezi	Nem tudja	Összesen
	%	%	%	%
A házban központi légkondicionáló rendszer	0,7	91,8	7,5	100,0
Beépített, falra szerelt szobaklíma (split-klíma)	1,1	91,3	7,5	100,0
Hordozható mobilklíma	0,9	91,6	7,5	100,0
Ventillátor (plafon, hordozató)	3,0	89,5	7,5	100,0
Egyéb hűtő-, szellőző berendezés	--	--	--	--

65. A szobaklíma előfordulása és a különböző háztípusokban

	Rendelkezik vele (%)	Átlagos életkora (év)
Családi ház	3,8	4,083
Nem panel társasház	8,6	3,743
Panel társasház	8,2	4,042
Együtt:	5,4	3,96

66. A ventilátor előfordulása a különböző háztípusokban

	Rendelkezik vele (%)	Átlagos életkora (év)
Családi ház	23,8	5,044
Nem panel társasház	27,6	4,814
Panel társasház	34,0	4,576
Együtt:	26,0	4,90

A légkondicionálás használata a lakóhely mellett más társadalmi paraméterekkel is erős összefüggést mutat, sőt az adatok azt jelzik, hogy az életminőség egyik markáns megnyilvánulása. Ebből a szempontból pedig a ventilátor nem számít a jobb életminőség eszközeinek, csak a légkondicionáló berendezések. Vagyis akik „csak” ventilátorral rendelkeznek, azok nagyjából ugyanolyan jellemzőket mutatnak, mint akik egyáltalán nem hűtenek. Tőlük teljesen különbözik viszont a „klímások” csoportja.

Az egyik jelenség, amely ezt alátámasztja, az a lakóhely és a lakásméret közti általános összefüggés „felborulása” a légkondicionálás vonatkozásában. Bár átlagosan a nagyobb városokban, de még a villa- és társasházi negyedekben is kisebbek a lakások, mint a községekben vagy a kisvárosokban, mégis azt láthatjuk, hogy a többnyire nagyvárosokban és villanegyedekben előforduló klímás lakások lényegesen nagyobbak, mint azok, amelyekben nincs légkondicionálás. A klímával felszerelt lakások átlagos mérete 96 m², a csak ventilátorral rendelkezőké 85 m², míg a hűtőberendezést nélkülöző lakások alapterülete csak 86 m².

A klimatizálás és az életminőség szoros összefüggését bizonyítja az a vizsgálati eredmény is, amely szerint a klímás lakások leginkább a jobb jövedelmi helyzetűek körében találhatóak. Míg a klímás lakásokban élők egy főre jutó jövedelme 94.000 forint, addig a hűtés nélküliek, illetve a csak ventilátorral rendelkezők esetében ez 73.000 Ft.

67. A lakás alapterülete a hűtők és nem hűtők körében (m²)

	Átlag	Minimum	Maximum	Szórás
Nincs hűtés	85,58	18	360	38,87
Csak ventilátor van	84,95	25	220	35,73
Klíma van	95,54	29	380	49,95
Együtt:	86,12	18	380	39,08

68. Az egy főre jutó jövedelem a hűtők és nem hűtők körében (Ft)

	Átlag	Minimum	Maximum	Szórás
Nincs hűtés	72950	9000	300000	39440
Csak ventilátor van	72550	12000	350000	41150
Klíma van	94270	32000	350000	53580
Együtt:	74200	9000	350000	41220

2.5.2 A hűtés szabályozása

A hűtőberendezéseket általában csak akkor szokták bekapcsolni a megkérdezettek, ha kint már megközelíti a hőmérséklet a 31 Celsius-fokot, és ilyenkor jellemzően 6 fokkal alacsonyabbra, tehát átlagosan 24 Celsius-fokra igyekeznek lehűteni a helyiségeket. A különböző lakóhelyeken élők között szinte semmilyen különbség nem mutatkozott a hűtési hőmérsékletekkel kapcsolatos szokásokban.

69. A hűtés hőfokának jellemzői (°C)

	Átlag	Minimum	Maximum	Szórás
Milyen külső hőmérsékletnél kezdik el használni a hűtő berendezéseiket?	30,52	18	40	2,91
Hány fokra igyekeznek lehűteni a lakást?	24,15	15	35	2,70

A valamilyen (klímás vagy ventilátoros) hűtést végző háztartások a lakás területének kb. egyharmadát (ez átlagosan 32 négyzetméter) igyekeznek lehűteni. Legnagyobb hányaduk (44%) a lakás negyedét-felét hűti, egyharmaduk (33%) pedig csak maximum az egynegyedét. A klimatizálást végzőknek csak alig egynegyede hűti a lakás nagyobb részét: 11% a lakás felét-háromnegyedét, 13% majdnem az egész területet.

70. A hűtött lakrészek nagysága

	Átlag	Minimum	Maximum	Szórás
A lakás alapterületéből kb. hány négyzetmétert hűtenek? (m)	31,64	3	200	21,16
A lakás mekkora részét, hány százalékát hűtik? (%)	40,48	6	100	24,95

Lényeges különbség mutatkozik a ventilátorral és a klímával hűtők között: míg azok, akik csak ventilátort használnak, a lakásuknak csak alig több mint egyharmadát hűtik, addig a légkondicionáló berendezések tulajdonosai lakásuk legalább felében mérséklék a hőmérsékletet.

71. A lakás mekkora részét (hány százalékát) hűtik a különböző hűtést alkalmazók (%)

	Átlag	Minimum	Maximum	Szórás
Csak ventilátor van	36,93	6	100	22,69
Klíma van	50,88	7	100	28,25
Együtt:	40,48	6	100	24,95

A megkérdezett háztartások naponta átlagosan 4,4 órán keresztül hűtik a lakásukat, közülük néhányan csupán egy-egy órára kapcsolják be a berendezéseiket, de vannak, akik egész napon át, akár 24 órán keresztül is működtetik. Ebben a kérdésben rendkívül nagy a válaszok szórása, megközelíti magát az átlagot (4,3 óra), ami azt jelzi, hogy az eltérések átlagosan meghaladják a 4,4 plusz-mínusz 4 órát. A leggyakoribb eset a 2 órás hűtés (módusz), a medián pedig 3 óra, vagyis a jellemző válasz valahol ezen érték körül található.

72. Naponta hány órát hűtik a lakást?

	%
1 órát	11,0
2 órát	27,2
3 órát	18,3
4 órát	14,6
5 órát	10,2
6-12 órát	15,1
13-24 órát	3,6
Összesen:	100,0
Átlag:	4,37
Szórás	4,28

A hűtés eszköze valamelyest befolyásolja a hűtés időtartamát: a csak ventilátorral hűtők átlagosan valamivel hosszabb ideig használják berendezéseiket (4,5 óra), mint azok, akik klímával csökkentik a hőmérsékletet (4,1 óra).

73. A hűtéses órák száma a különböző hűtést alkalmazók körében (%)

	Csak ventilátor van	Klíma van	Együtt
1 órát	11,1	10,5	11,0
2 órát	27,3	27,1	27,2
3 órát	18,9	16,5	18,3
4 órát	13,1	18,8	14,6
5 órát	9,6	12,0	10,2
6-12 órát	15,9	12,8	15,1
13-24 órát	4,0	2,3	3,6
Összesen (%)	100,0	100,0	100,0
Átlag óra:	4,45	4,14	4,37

2.6 Melegvíz-előállítás

2.6.1 A fürdőszobai melegvíz-előállítás rendszere

A vizsgált háztartások egyötödében (21%) ugyanaz a központi rendszer szolgáltatja a fürdőszobai melegvizet, mint a fűtést: tehát a távfűtéssel, házközponti fűtéssel vagy a cirkórendszeren keresztül érkezik a melegvíz a fürdéshez, mosakodáshoz. Ez majdnem minden második budapesti és minden harmadik megyeszékhelyen lévő lakásra volt jellemző, a kisebb városokban pedig csak 15, falvakban 6 százalékban fordult elő a közös rendszer.

A vizsgált háztartások többségében (51%) hőtárolós, víztartályos bojlerből, kazánból jön a melegvíz a fürdéshez, mosakodáshoz, elsősorban a községekben, ahol a háztartások közel háromnegyedében (70%) ezt használják, és legritkábban a fővárosban, ahol csak valamivel több mint egynegyedüknél (28%) fordul elő. A háztartások átlagosan 115 literes víztartályos bojleret használnak. Leggyakrabban elektromos árammal működtetik a hőtárolós bojleret. A községi háztartásokban az átlagnál valamivel gyakoribb, hogy vezérelt, éjszakai áram melegíti fel a víztartályt. A városokban, elsősorban a megyeszékhelyeken vezetékes gázzal működtetett hőtárolós bojlerrel is találkozhattunk, falvakban pedig olykor fával tüzelte hőtárolós kazánnal.

A második legelterjedtebb melegvíz-előállítási rendszer a szabad átfolyású bojler, amelyet a megkérdezettek közel egynegyede (23%) használ, szinte kizárólag vezetékes gázzal, néhány esetben elektromos árammal működtetve. Az átlagnál többet találunk a szabad átfolyású bojlerből a megyeszékhelyeken (34%) és általában a városi lakókörnyezetben, ritkábban fordul elő községekben, falusias környéken (15%).

Említésre méltó adat, hogy a háztartások 4 százalékában tűzhelyen, rezsón melegítik a vizet, ha mosakodni szeretnének. Ők többnyire községekben, illetve falusias környezetben (8-9%) élnek, de egy-két esetben városokban (4%) vagy Budapesten (1%) is találkoztunk ilyen megoldással.

Hagyományos fürdőhenger a háztartásoknak alig 1 százalékában található, és itt többnyire fával, fa jellegű tüzelővel melegítik.

Külön kiemelendő az a 7 háztartás (a minta 0,3 százaléka), amelyben napkollektor, valamint az az 1, amelyben földhő (hőszivattyús rendszer) biztosítja a meleget a fürdőszobai vízmelegítéshez.

74. A mosakodáshoz, fürdéshez honnan jön Önöknél a melegvíz?

	VAN	Hány db	Hány éves	
	az említések %-ában		Átlag	Szórás
Távfűtéssel, központi fűtéssel, cirkóval együtt	20,6	XXX	20,46	13,40
Bojler, kazán, hőtárolós, víztartályos	51,3	1,02	12,11	8,81
Bojler, kazán, szabad átfolyású	23,0	1,02	10,44	8,02
Hagyományos fürdőhenger	0,8	1,00	20,73	10,83
Napkollektor	0,3	1,00	1,58	1,31
Hőszivattyús rendszer, földhő	0,0	1,00	10,00	-
Tűzhelyen, rezsón melegíti a vizet	3,9	1,02	15,84	10,93
Egyéb megoldás	0,4	1,00	14,89	9,61

75. Hány literes a víztartályos bojler, kazán?

Minimum	Maximum	Átlag	Szórás
3	350	115,28	38,446

76. A fürdőszobai melegvíz-előállítás módok és energiahordozók a különböző településtípusokon az említések százalékában (%)

	Budapest	Megye- székhely	Város	Község	Együtt
Fűtés együtt	46,1	30,7	14,9	5,8	20,6
Hőtárolós bojler összesen, ebből:	27,9	34,2	56,7	69,7	51,3
- elektromos áram	64,7	36,0	41,5	41,5	43,1
- vezérelt áram	9,8	26,4	32,7	39,1	32,3
- vezetékes gáz	25,5	36,0	24,9	15,5	22,5
- PB gáz	-	-	-	0,5	0,2
- fa, fapellet, tűzifa	-	0,8	1,0	3,1	1,7
- szén, koks	-	-	-	0,2	0,1
Szabad átfolyású bojler, kazán összesen, ebből:	23,8	34,2	23,4	15,4	23,1
- elektromos áram	7,0	4,1	4,7	8,7	5,7
- vezérelt áram	2,3	1,6	1,8	2,2	1,9
- vezetékes gáz	90,7	94,3	91,7	81,5	90,2
- PB gáz	-	-	-	4,3	0,9
- fa	-	-	1,8	3,3	1,3
Fürdőhenger	-	-	1,2	1,2	0,8
Napkollektor	0,3	0,5	0,4	0,2	0,3
Hőszivattyú	-	-	0,1	-	0,0
Tűzhelyen	1,1	1,6	3,7	7,5	4,0
Egyéb megoldás	0,8	0,3	0,3	0,3	0,4
Összesen:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Egybevetettük, hogy a jellemzőbb fűtési rendszereket milyen melegvíz-ellátási rendszerek kísérik. Az eredmények azt jelzik, hogy a hőtárolós bojleres, kazánok az átlagosnál gyakrabban fordulnak elő a kazán-cirkó fűtést más kiegészítő eszközzel kombináló lakásokban (ezek 72 százalékában). Az átfolyós bojleres feltűnően gyakran járnak együtt a konvektoros fűtéssel: míg a más fűtési rendszerű lakásoknak csak legföljebb egyötödében-egynegyedében találhatók, addig a konvektoros lakások akár 42 százalékában is. Megfigyelhető továbbá, hogy a tűzhelyen, rezsón történő vízmelegítés túlnyomóan a kályhás fűtésű lakásokban fordul elő (67%).

77. A fő melegvíz-előállítási formák előfordulása a kombinált fűtési rendszereken belül (%)

	Fűtéssel együtt	Hőtárolós bojlerből	Átfolyós bojlerből	Tűzhelyen melegíti	Egyéb	Összesen	Együtt
Csak TÁVFŰTÉS	96,9	1,6	,8	,0	,8	100,0	12,3
HÁZKÖZPONTI	31,1	48,9	15,6	1,1	3,3	100,0	4,4
Csak KAZÁN, CIRKÓ	16,4	57,5	24,6	,1	1,4	100,0	41,4
Cirkó + kályha	10,8	58,1	29,0	,0	2,2	100,0	4,5
Csak KONVEKTOR	,5	56,2	41,0	1,8	,5	100,0	19,0
Konvektor + kályha	,0	69,2	25,0	2,5	3,3	100,0	5,8
Csak KÁLYHA	,0	61,9	7,0	25,0	6,1	100,0	11,8
Csak egyéb fűtés	5,9	70,6	,0	11,8	11,8	100,0	,8
Összesen:	20,7	51,3	22,3	3,6	2,0	100,0	100,0

78. A fűtési rendszerek előfordulása a fő melegvíz-előállítási módokon belül (%)

	Fűtéssel együtt	Hőtárolós bojlerből	Átfolyós bojlerből	Tűzhelyen melegíti	Egyéb	Összesen
Csak TÁVFŰTÉS	57,7	,4	,4	,0	4,8	12,3
HÁZKÖZPONTI	6,5	4,1	3,0	1,3	7,1	4,4
Csak KAZÁN, CIRKÓ	32,7	46,4	45,6	1,3	28,6	41,4
Cirkó + kályha	2,3	5,1	5,9	,0	4,8	4,5
Csak KONVEKTOR	,5	20,8	34,9	9,3	4,8	19,0
Konvektor + kályha	,0	7,8	6,5	4,0	9,5	5,8
Csak KÁLYHA	,0	14,2	3,7	81,3	35,7	11,8
Csak egyéb fűtés	,2	1,1	,0	2,7	4,8	,8
Összesen:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Együtt:	20,7	51,3	22,3	3,6	2,0	

A válaszadók 62 százaléka tudta megmondani, hogy milyen hőmérsékletre van beállítva náluk a melegvíz, ez átlagosan 56 °C. A budapestiek igyekeznek a legalacsonyabb hőfokra beállítani a melegvizet (52°C), míg a községlakók lényegesen melegebbre fűtik fel vizüket (59°C).

A többiek azt jelölték meg, hogy a hőfokszabályozót hányas fokozatra szokták beállítani: egy 5-fokú skálán elképzelve átlagosan 3,4-es fokozat volt a jellemző. A pontos hőmérsékletet megnevezni nem tudók körében viszont azt tapasztaltuk, hogy az 5-fokú skálán a budapestiek, valamivel magasabb fokozatra becsülték melegvizük hőmérséklet szabályozását mint a községekben élők.

79. A melegvíz hőfokszabályozása

	Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
Milyen hőmérsékletre van beállítva a melegvíz? (°C)	55,95	13,25	20	90
Hányas fokozatra szokták beállítani a melegvizet? (1-5)	3,37	0,83	1	5

80. A melegvíz hőfoka a különböző településtípusokon (°C)

	Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
Budapest	51,85	13,11	28	85
Megyeszékhely	52,78	12,05	30	90
Város	56,20	12,81	22	90
község	58,63	13,66	20	90
Együtt:	55,95	13,25	20	90

81. A melegvíz hőfoka a különböző háztípusokban (°C)

	Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
Családi ház	57,05	13,17	20	90
Nem panel társasház	53,88	13,28	22	85
Panel társasház	50,17	11,99	28	80
Együtt:	55,95	13,25	20	90

82. A melegvíz-szabályozó fokozata a különböző településtípusokon (1-5 átlag)

	Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
Budapest	3,48	0,86	1	5
Megyeszékhely	3,35	0,68	2	5
Város	3,37	0,87	1	5
község	3,24	0,82	1	5
Együtt:	3,37	0,83	1	5

83. A melegvíz-szabályozó fokozata a különböző háztípusokban (1-5 átlag)

	Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
Családi ház	3,32	0,83	1	5
Nem panel társasház	3,44	0,85	1	5
Panel társasház	3,45	0,78	2	5
Együtt:	3,37	0,83	1	5

2.6.2 A konyhai melegvíz-előállítás rendszere

A vizsgált háztartásokban a konyhában, illetve a főzéshez, mosogatáshoz általában (90%) ugyanonnan jön a melegvíz, mint a fürdéshez.

A háztartásoknak abban az egytizedében, ahol a fürdőszobáétól eltérő módon érkezik a melegvíz a konyhába, ott általában hőtárolós bojlerből nyerik azt (a teljes populáció 4 százaléka), valamivel ritkábban szabad átfolyású bojlerből (3%). Ezek a bojlerok általában 2-3 évvel fiatalabbak (átlagosan 9, ill. 8 évesek), mint a fürdőszobai bojlerok, és sokkal kisebbek is. Míg a fürdéshez használt bojlerok-kazánok mérete átlagosan 115 liter, addig a konyhai bojleroké csak 28 liter. A hőtárolós bojlerok itt a konyhában is többnyire elektromos árammal működnek, az átfolyásos rendszerek pedig nagyjából fele-fele arányban árammal, illetve vezetékes gázzal.

A megkérdezettek 3 százaléka tűzhelyen, rezsón melegíti a vizet a főzéshez-mosogatáshoz. Mindössze egyetlen háztartás volt, ahol napkollektoron keresztül megújuló energiát használnak ehhez.

84. A konyhai melegvíz-ellátás rendszere

	%
Ugyanonnan jön a melegvíz, mint a fürdéshez	89,6
Más rendszerből jön a melegvíz	10,4
Összesen:	100,0

85. Ha más rendszerből: honnan jön a melegvíz a konyhában, illetve a mosogatáshoz, főzéshez?

	Van:
	%
Bojler, kazán, hőtárolós, víztartályos összes, ebből:	3,9
- elektromos áram	81,9
- vezérelt áram	9,6
- vezetékes gáz	4,8
- fa	1,2
Bojler, kazán, szabad átfolyású	2,8
- elektromos áram	51,7
- vezetékes gáz	44,8
Napkollektor	,0
Tűzhelyen, rezsón melegíti a vizet	3,0
Egyéb megoldás	1,0

2.7 Az épületek energetikai korszerűsítése

2.7.1 Hőszigetelés

A megkérdezett háztartások egynegyedének külső, 10 százalékuknak pedig belső hőszigetelése van, elsősorban a községekben, illetve a falusias lakókörnyezetben. Rész-szigetelést a panel épületek 41 százalékán alkalmaztak. A válaszadóknak csak egy kis hányada (0,4-0,5%) nem tudta, van-e belső vagy külső szigetelése házuknak, a rész-szigetelés azonban már többek (2,4%) számára volt ismeretlen fogalom. Az alábbi megoszlásoknál csak az érdemi választ adókat vesszük figyelembe.

A falazat külső hőszigetelését a lakások 17 százalékában utólag készítették el, átlagosan 4 évvel ezelőtt. Ezek az épületek jellemzően lakótelepeken, illetve a panelházakban, továbbá a megyeszékhelyeken vannak. A lakások 8 százaléka eleve külső hőszigeteléssel épült: ezek az épületek jellemzően a villanegyedekben-lakóparkokban, illetve a fővárosban találhatóak. A legkorábbi külső hőszigetelések a villanegyed jellegű társasházi lakókörnyékeken készültek, átlagosan 10 évvel ezelőtt, míg a lakótelepi lakásoknál csak alig 3 éve. A különböző településtípusok közül a községekben valamivel régebben építettek a házakra külső hőszigetelést, mint a városokban. A háztípusok között is van némi különbség: a nem betonpanel anyagú társasházakban valamivel régebben alakították ki (5,5 éve), a panelházakban pedig viszonylag újabb ez a fejlesztés (4,3 éves).

86. Van-e a ház falazatának külső hőszigetelése?

	%
van, utólag építették rá	17,0
van, eleve így építették	7,7
nincs	74,8
nem tudja	0,5
Összesen:	100,0

87. Ha utólag építették rá: hány éve készült?

Minimum	Maximum	Átlag	Szórás
0	65	4,33	5,55

88. A külső hőszigetelés előfordulása a különböző háztípusok esetében (%)

	Van, utólag építették	Van, eleve így építették	Nincs	Összesen	Hány éve (átlag)
családi ház	15,6	7,0	77,3	100,0	5,05
nem panel társasház	12,4	9,0	78,6	100,0	5,49
panel társasház	30,5	8,9	60,6	100,0	4,33
Együtt:	17,0	7,7	74,8	100,0	4,33

A **belső hőszigeteléseket** általában már korábban megkezdték a háztartások, mint a külsőt: ezek átlagosan 7 (a legrégebb 35) éve kerültek fel a lakások belső falazatára, egy kis részüket (4%) pedig már eleve belső hőszigeteléssel készítették. Legkorábban a villanegyedek, társasházak, lakóparkok építói kezdték meg a belső szigetelést, átlagosan már 16 éve, Budapesten pedig valamivel régebben (10 éve), mint más településtípusokon. Legritkábban a falusias lakóköznyezetekben találkozhatunk ezzel a megoldással. A különböző háztípusokban élők között nem volt lényeges különbség: általában 9-10 százalékukban volt található, és nagyjából mindegyik háztípusra 7 éve került föl belső hőszigetelés.

89. Van-e a lakás falazatának belső hőszigetelése?

	%
van, utólag építették rá	5,1
van, eleve így építették	4,1
nincs	90,3
Nem tudja	0,5
Összesen:	100,0

90. A belső hőszigetelés előfordulása a különböző háztípusok esetében (%)

	Van, utólag építették	Van, eleve így építették	Nincs	Összesen	Hány éve (átlag)
családi ház	5,4	4,0	90,6	100,0	6,96
nem panel társasház	4,9	5,3	89,9	100,0	7,44
panel társasház	4,5	3,1	92,4	100,0	6,00
Együtt:	5,1	4,1	90,3	100,0	6,91

2.7.2 Nyílászárók

A vizsgált háztartásoknak több mint egynegyede (25%) megtette már, hogy korszerű hőszigetelős ablakokra cserélte meglévő ablakait, viszont közel háromnegyedében még nincs kiaknázva ennek a korszerűsítésnek a lehetősége. Elsősorban a városokban (köztük is leginkább a megyeszékhelyeken), a lakótelepeken, a háztípusok közül pedig a panel háztartásokban valósították már meg ezt a beruházást.

91. A hőszigetelt ablakok cseréjének megvalósítása a különböző háztípusokban (%)

	%
családi ház	20,5
nem panel társasház	32,8
panel társasház	39,2
Együtt (%):	25,7

2.7.3 A fűtési rendszer felújítása

A családok legnagyobb része (79%) nem hajtott végre jelentősebb felújítást a fűtési rendszerében az elmúlt 5 év során, csak valamivel több mint egyötödük tette ezt meg. Körükben leggyakrabban az elromlott, előregedett régi rendszert vagy készülékeket kellett kicserélni (42%), elsősorban a községi háztartásokban. A felújítók közel egyharmada (31%) tudatosan olcsóbb, energiahatékonyabb megoldást keresett, az átlagosnál sokkal gyakrabban a megyeszékhelyeken és a lakótelepeken élők. A válaszadók egytizede (10%) kényelmesebb rendszert keresve vágott bele a rekonstrukcióba, elsősorban a községekben, valamint a villa- és társasházi negyedekben lakók. Néhányan szebb, esztétikusabb berendezéseket igyekeztek beszerezni (2%), és voltak, akiknek a korszerűsítéssel kifejezetten a környezet védelme volt a céljuk (1%). Több egyéb indok is elhangzott (10%), elsősorban Budapesten (19%), köztük túlnyomó többségében a fűtés egyedi mérhetőségével, szabályozhatóságával kapcsolatos felújítások szerepeltek, ritkábban a ház egészének felújításával vagy pl. a gázvezetékek cseréjével együtt elvégzett általános korszerűsítés részeként jelölték meg a fűtési rendszer cseréjét.

92. Az elmúlt 5 évben történt valamilyen jelentősebb felújítás a fűtéssel kapcsolatban?

	%
igen	21,3
nem	78,6
nem tudja	,1
Összesen:	100,0

93. Mi volt a fűtés felújítás fő oka?

	%
elromlott, elöregedett a régi rendszer, ill. a készülékek	42,0
olcsóbb, energiahatékonyabb megoldást akartak	30,5
kényelmesebb fűtésre akartak áttérni	10,4
esztétikusabb, szebb megoldást kerestek	2,3
környezetkímélőbb megoldást kerestek	1,4
egyéb (pl. egyedi mérés, szabályozhatóság)	9,7
nem válaszolt	2,5
nem tudja	1,4
Összesen:	100,0

Megvizsgáltuk, vajon a távfűtésről való leválást akadályozhatja-e az, hogy a lakóközösség nem kellőképpen támogatja ezt az elhatározást. Azt tapasztaltuk, hogy azok, akik már leváltak, vagy még csak tervezik, hogy leválnak, többnyire a lakóközösség nagy mértékű támogatását élvezik a felújítások esetében. Másfelől, akik a beruházás drágasága miatt mondtak le erről a tervről, vagy nem tartják fontosnak, ott a lakóközösségi támogatás is hiányzik.

94. A közös fűtési rendszerről való leválás és a lakóközösségi támogatás összefüggése (%)
(ezt a kérdést csak társasházban, lakótelepen lakók választották meg)

	nagy többség támogatja	kisebb részük támogatja	nem támogatja	nem tudja	Összesen
Leválnak/tak a közös fűtési rendszerről	76,9	15,4	7,7	-	100,0
Nem váltak le, mert drága	27,0	37,8	32,4	2,7	100,0
nem fontos	37,5	25,0	29,2	8,3	100,0
egyéb okból	61,7	18,0	15,6	4,8	100,0
Együtt:	54,8	21,6	19,1	4,6	100,0

95. A közös fűtési rendszerről való leválás terve és a lakóközösségi támogatás összefüggése (%)
(ezt a kérdést csak társasházban, lakótelepen lakók választották meg)

	nagy többség támogatja	kisebb részük támogatja	nem támogatja	nem tudja	Összesen
Tervezik, hogy leválnak a közös fűtési rendszerről	70,6	23,5	5,9	-	100,0
Nem tervezik, mert drága	25,8	38,7	32,3	3,2	100,0
nem fontos	29,4	35,3	29,4	5,9	100,0
egyéb okból	59,0	17,4	18,0	5,6	100,0
Együtt:	54,8	21,6	19,1	4,6	100,0

A városias környezetben, társasházakban, lakótelepeken élők esetében nem csupán a saját döntésüktől függhet egy nagyszabású fűtési felújítás, hanem a lakóközösség egészének akaratától. Ezért volt fontos megtudni, milyen hozzáállást érzékelnek a válaszadók lakótársaik részéről az említett korszerűsítésekkel kapcsolatban. A többség kedvezően nyilatkozott erről: minden második esetben állították, hogy a házlakók nagy többsége támogatja ezeket az elképzeléseket, a megkérdezettek további egynegyede szerint pedig a

kisebb részük támogatja. Így a háztartásoknak csak alig egyötöde nem számíthat lakóközösségének kedvező hozzáállására, ha valamilyen felújítást terveznek a házban.

96. A korszerűsítések lakóközösségi támogatása a különböző településtípusokon (%)
(ezt a kérdést csak társasházban, lakótelepen lakók választották meg)

	nagy többség támogatja	kisebb részük támogatja	nem támogatja	nem tudja	Összesen
Budapest	44,8	25,3	13,9	16,0	100,0
Megyeszékhely	52,2	22,7	21,3	3,9	100,0
Város	54,5	18,8	19,9	6,8	100,0
Együtt:	49,8	22,6	17,9	9,7	100,0

97. A korszerűsítések lakóközösségi támogatása a különböző lakókönyékeken (%)
(ezt a kérdést csak társasházban, lakótelepen lakók választották meg)

	nagy többség támogatja	kisebb részük támogatja	nem támogatja	nem tudja	Összesen
Városias	46,9	23,0	18,4	11,7	100,0
Lakótelep	53,5	23,9	17,3	5,3	100,0
Együtt:	49,8	22,6	17,9	9,7	100,0

2.7.4 A melegvízes rendszer korszerűsítése

Ahogy a fűtés esetében, úgy a melegvízzel kapcsolatosan is megvizsgáltuk, milyen lépéseket tesznek vagy terveznek tenni az emberek a korszerűsítés irányába.

Minden második háztartásban számoltak be arról, hogy évente legalább egyszer szakemberrel ellenőriztetik melegvízes rendszerüket, készülékeiket, ami egy kicsit jellemzőbb a kisebb települések lakóira (51-53%), mint a nagyvárosokban élőkre (45-46%). Akik nem szokták ellenőriztetni, nem annyira a költségekre hivatkoztak (9%), mint inkább arra, hogy nem tartják fontosnak (16%), illetve egyéb okokra (25%), többek közt arra, hogy a rendszer karbantartása központilag történik: a nagyvárosokban és a lakótelepeken volt igen gyakori ez a magyarázat: 39-45%.

Akiknél eddig nem volt szokás évente ellenőriztetni a melegvízes készülékeket, azok többnyire a jövőben sem kívánják változtatni gyakorlatukon (93%). Körükben már az ellenőrzés drágasága is felmerült mint akadály (22%), de az is, hogy nem tartják igazán fontosnak, illetve egyéb okokból, többnyire azért, mivel nem maguknak kell gondoskodniuk erről. A válaszadóknak mindössze 7 százaléka lenne hajlandó arra, hogy a jövőben rendszeresen ellenőriztesse melegvízes rendszerét.

98. A melegvízes rendszer szakemberrel történő ellenőrzésének ténye és terve a különböző településtípusokon (%)

	MEGTETTÉK-E?				HA NEM: TERVEZIK-E?			
	Megtették	Nem tették, mert:			Tervezik	Nem tervezik, mert:		
		drága	nem fontos	egyéb okból		drága	nem fontos	egyéb okból
Budapest	46,0	4,6	10,6	38,7	6,1	8,7	15,3	69,9
Megyeszékhely	45,0	10,9	13,1	31,1	7,2	21,6	17,0	54,1
Város	52,5	9,9	19,7	17,9	6,8	22,3	32,0	38,9
község	50,5	11,8	16,1	21,6	7,8	29,3	24,8	38,1
Együtt:	49,4	9,7	15,9	25,0	7,1	21,5	23,9	47,5

3 Elektromos berendezések

3.1 Fürdőszobai berendezések, eszközök

A háztartások túlnyomó többségében van valamilyen mosógép, kis hányadukban szárítógép is. A háztartások többségében az elektromos berendezésekből kétféle is található, de van, ahol akár 4 eszköz is működik.

99. A mosás-szárítás berendezéseinek száma a különböző településtípusokon (%)

	Nincs semmi	1 eszköz	2 eszköz	3 eszköz	4 eszköz	Összesen	Átlag (db)
Budapest	0,3	25,2	70,2	3,8	0,5	100,0	1,80
Megyeszékhely	0,0	22,3	69,3	7,3	1,1	100,0	1,87
Város	0,4	15,1	72,8	9,4	2,3	100,0	1,99
község	0,8	18,9	62,2	13,9	4,1	100,0	2,03
Együtt:	0,4	19,3	68,6	9,3	2,3	100,0	1,95

Legelterjedtebb a nagy automata mosógép (66%), harmadennyi a kis automaták aránya (21%). Lényegesen ritkábbak a régi típusú keverőtárcsás mosógép (13%), többnyire külön centrifugával kiegészítve. Még igen kevés háztartásban vettek szárítógépet vagy mosógéppel egybeépített szárítógépet (2-2%).

Az eszközök életkora és használati gyakorisága jellegzetes eltéréseket mutat. Míg az automata mosógépek általában 6-8 évesek, és inkább a budapesti háztartásokat jellemzik, addig a keverőtárcsás fajták idősebbek, átlagosan 13 évesek, és elsősorban a községekben használatosak. A használat gyakorisága is eltér a két jellegzetes csoport között: míg az automata gépeket hetente háromszor is bekapcsolják, addig keverőtárcsás társaikat csak kétszer hozzák működésbe.

100. Van-e Önöknek...

	Van	Hány éves		Heti hány alkalommal használják
	%	Átlag	Szórás	
Mosógép:				
szárítógéppel együtt	1,9	7,69	5,38	3,19
automata, kicsi	21,3	8,16	7,288	2,89
automata, nagy	66,2	6,22	5,31	3,67
régi típusú, keverőtárcsás	13,3	13,83	9,91	2,34
Centrifuga	13,4	13,02	9,48	2,35
Szárítógép	2,1	5,14	5,16	3,01
Hajszárító, hajsütővas	74,9	4,66	4,82	3,31
Masszázsakád, jacuzzi	0,6	4,25	2,83	2,53

Sokan nem tudtak nyilatkozni arról, hogy mi a tervük a fürdőszobai eszközök vételére vonatkozóan (7%), a többiek között pedig csak kevesen voltak, akik vásárlási szándékuknak adtak hangot, a többségnek nincsenek ilyen tervei.

3.2 Főző-sütő berendezések, eszközök

Külön kérdéskör irányult a konyha főző- és sütő célt szolgáló berendezéseinek meglétére, életkorára, használati gyakoriságára, valamint a családok terveire ezek megvételét vagy a régi cseréjét illetően. Ezúttal a tervekről azokat is megkérdeztük, akik már rendelkeztek az adott készülékkel.

A háztartások többségében a főzés-sütés vezetékes gázzal működő készülék segítségével történik. A megkérdezettek közel háromnegyedénél (70%) vezetékes gázzal működő tűzhely, főzőlap található, egyharmaduknál pedig vezetékes gáz táplálja a sütőt is. Sok konyhában a főzés PB-gázás főzőlapon-tűzhelyen zajlik (18%), minden tizedik lakásban pedig PB-gáz hajtja a sütőt (is). Míg a vezetékes gázsütő-főző berendezések leginkább a budapesti háztartások felszerelése, addig a PB-gázás készülékek a falvakban fordulnak elő legnagyobb számban.

Az elektromos főző-sütő berendezések kevésbé elterjedtek. A korszerű légkeveréses elektromos sütő a háztartások 18 százalékában található, a régebbi hagyományos fajta viszont már csak elvétve (7%). Van, ahol elektromos főzőlap, tűzhely (is) működik (12%). Az elektromos főző-sütő készülékek az átlagosnál jellemzőbbek Budapesten, de különösen a lakótelepeken.

A válaszadók háztartásaiban helyenként előfordult a hagyományos fatüzelésű sparhelt is (3%), elsősorban a falusi lakásokban.

A konyhai főző-sütő berendezések életkora többnyire 8-12 év. A legöregebb készülékek a fatüzelésű sparhelt (18 év), a legfiatalabbak pedig a modern légkeveréses elektromos sütők (5 év).

A viszonylag régi állomány ellenére a családoknak csak egy kis hányada – 1-5 százaléka – tervezi, hogy újat vagy korszerűbbet vesz. Legtöbben vezetékessé gázzal működő gáz főzőlapot-tűzhelyt (5%), illetve gázsütőt kívánnak vásárolni (3%) a közeljövőben. Míg a vezetékessé gázzal hajtotta készülékek cseréje/vétele leginkább a budapestiek terveiben szerepel (6-8%), addig a PB-gázos berendezések a községekben várnak elsősorban gazdára (1-3%). A modern légkeveréses sütők iránt viszont nagyjából egyformán mutatkozik kereslet a különböző településtípusokon és lakókönyékeken (1-2%).

101. Van-e Önöknek...?

	Van	Hány éves		Heti hány alkalommal használják
	%	Átlag	Szórás	
Elektromos főzőlap, tűzhely	11,6	8,40	8,54	8,66
Gáz főzőlap, tűzhely vezetékessé gázzal	69,7	9,48	7,37	10,90
Gáz főzőlap, tűzhely PB gázzal	17,9	11,16	9,55	11,73
Elektromos sütő, hagyományos	6,5	10,37	9,15	3,01
Elektromos sütő, légkeveréses	17,5	4,69	3,24	3,47
Gázsütő vezetékessé gázzal	32,5	10,50	7,57	3,55
Gázsütő PB gázzal	9,8	11,84	9,71	3,03
Hagyományos fatüzelésű sparhelt	2,5	18,22	13,08	11,40

3.3 Konyhai elektromos berendezések, gépek

A felkeresett háztartások átlagosan 4 darabbal rendelkeztek a kisebb-nagyobb gépekből, de volt, akinek 13-féle eszköz is segítette a konyhai munkáját.

A háztartások kb. kétharmadában van mikrohullámú sütő, illetve turmixgép vagy egyéb keverőgép. Nagyjából minden második konyhában található elektromos kávéfőző gép, robotgép, szendvicsütő vagy kenyérpirító, és kb. minden harmadikban szagelszívó. A háztartások közel egyötöde használ elektromos vízforralót és kenyérsütőt. A mosogatógép 15 százalékuk konyhai munkáját segíti: köztük kétszer annyi a nagy, 12-terítékes, mint a kicsi, 8-terítékes. A kisebb elektromos készülékek közül gyakrabban előfordulnak még: a fritőz, az elektromos kés és a morzsaporszívó.

A konyhai elektromos berendezéseket általában hetente több alkalommal is használják: leggyakrabban a mikrohullámú sütőt (heti 10-szer), naponta a kávéfőzőt, heti 5-ször a vízforralót és a szagelszívót, 3-4-szer pedig a mosogatógépet, morzsaporszívót, elektromos kést. Csak egy-két alkalommal kapcsolják be a konyhai robot- és keverőgépeket, a kenyérsütőt, valamint a különböző kenyér- és szendvicspirítókat.

Akár van, akár nincs valamilyen elektromos konyhai berendezésből, kevesen terveznek határozottan venni vagy cserélni ilyeneket: a megkérdezetteknek csak mindössze 1-2 százaléka.

3.4 Hűtőgépek és fagyasztók

Az élelmiszerek hűtésére, fagyasztására szinte mindegyik háztartás fel van készítve. Alig van olyan család, ahol egy ilyen berendezés sincs, sok helyen pedig egynél is több működik (átlagosan 1,5 db).

A legjellemzőbb az egybeépített nagy méretű (mellkas fölé érő) hűtő-fagyasztószelekrény, amely majdnem minden második háztartásban megtalálható. Ahol külön van a hűtőszelekrény, ott valamivel gyakoribb a maximum 120 literes, hasig érő kis méretű, mint a 120-150 literes közepes vagy különösen a mellkas fölé érő, több mint 150 literes nagy készülék. Vagyis aki a nagyobb mennyiségek hűtését szorgalmazza, az inkább a függőleges kiterjedésű kombinált hűtő-fagyasztót vásárolja, és nem a különálló hűtőszelekrényt.

A különálló fagyasztók közül legkedveltebb a fentről nyitható nagy fagyasztóláda, amely a háztartások egyötödében található. Az ajtóval szembeől nyitható (kevésbé energiatakarékos) nagy, több mint 130 literes fagyasztószelekrényt kevesebben vásárolják, és még ritkábban ennek kis, maximum hasig érő, 100 liternél kisebb változatát.

A válaszadók egyötöde-egyharmada általában nem tudta megmondani, hogy melyik energiaszályba tartozik a használt hűtője-fagyasztója. Erről leginkább a sokak által kedvelt nagy méretű kombinált szelekrények esetében volt információjuk (itt csak 11% nem tudta a besorolást), legkevésbé pedig – érthetően a legrégebben vásárolt – nagy fagyasztónak és a kis méretű hűtőszelekrényüknek tudták az energiacatégoriáját. Valamennyi típusnál a többség az „A” kategóriát nevezte meg (a válaszadás spontán módon, nem előre megadott alternatívák mentén történt).

102. Van-e Önöknek...?

	Van	Hány db
	%	
Kombinált hűtő/ fagyasztó, közepes	15,8	1,02
Kombinált hűtő/ fagyasztó, nagy	47,4	1,02
Hűtőszelekrény: kicsi	17,7	1,02
Hűtőszelekrény közepes	14,2	1,04
Hűtőszelekrény nagy	8,1	1,01
Fagyasztószelekrény kicsi	7,0	1,02
Fagyasztószelekrény, közepes	9,2	1,03
Fagyasztószelekrény, nagy	12,1	1,04
Fagyasztóláda, nagy	20,3	1,05
Egyéb hűtő-, fagyasztó	0,2	1,00

3.5 Szórakoztató elektronika, multimédia

A megkérdezettek között jórészt mindenkinél volt valamilyen szórakoztató elektronikai eszköze, általában több fajta is, sőt egy-egy típusból akár több darab is. A különböző eszközökből átlagosan közel 4-félével rendelkeztek a háztartások, de volt, aki akár 9-félét is magának tudhatott.

103. A különböző típusú szórakoztató elektronikai berendezések száma a különböző településtípusokon (%)

	Nincs egy sem	1-3 szórakoztató elektronika	4-6 szórakoztató elektronika	7-9 szórakoztató elektronika	Összesen	Átlag (db)
Együtt:	0.1	41.2	54.7	4.0	100.0	3,87

Ebben a kategóriában mindenféle eszközt megelőzve legnagyobb valószínűséggel (87,3%) a kommunikáció, valamint a kép- és hangrögzítést szolgáló eszközök (mobiltelefon, MP3, videokamera, fényképezőgép) fordulnak elő, amelyekből egy-egy háztartásban – tekintve eltérő funkcióikat – akár 3 darab is található.

A háztartások közel háromnegyed részében található átlagosan 1-2 darab rádió, CD/DVD lejátszóval és/vagy vevővel, amelyeket naponta 3 órán át tartanak bekapcsolva. A községek lakói majdnem egy órával többet üzemeltetik rádiókészülékeiket (3 óra), mint a nagyvárosok lakói (2 óra).

A különböző tévétípusok közül legjellemzőbb a hagyományos, kis méretű (60 cm átmérőnél kisebb), továbbá az ugyanilyen hagyományos nagy méretű készülék, amelyből gyakran egynél több is van a háztartásokban. A háztartások közel egyötödében sugároz kis vagy nagy méretű LCD tévé. A plazma tévék kevésbé terjedtek el, ahol vettek, ott inkább a nagyobb típust, s csak elvétve a kicsit. A különböző tévékészülékeket általában 4-5 órán keresztül hagyják bekapcsolva a lakók. Míg a tévékészülékek általában a nagyobb városok háztartásaiban gyakrabban fordulnak elő, addig a napi használat idejét tekintve a kisebb településeken élők és a községlakók járnak élen.

Legalább minden második háztartásban működik – olykor egynél is több – asztali számítógép (52%), s közel egynegyedükben (22%) valamilyen hordozható számítógép (note-book, laptop). Ezeket naponta 4 órán át használják a megkérdezettek, leghosszabb ideig Budapesten, illetve a lakótelepeken.

Mindemellett majdnem minden negyedik válaszadónak (23%) volt valamilyen multimédiás szórakoztató elektronikai berendezése (házimozi, Hi-fi torony, music-center, projektor), amelyek naponta kb.2 órát üzemelnek.

A készülékek jövőbeli cseréjének vagy beszerzésének terve igen korlátozott mértékű: mindössze legföljebb a válaszadók 1-1 százaléka nyilatkozta ki vásárlási szándékát, kivéve a kommunikációt, illetve kép-hang rögzítést szolgáló eszközöket, amelyek iránt a többihez képest nagyobb a kereslet (3%). Legtöbben asztali számítógépet, hagyományos nagy vagy kis tévét, LCD-tévé vagy hordozható számítógépet szeretnének venni.

3.6 Egyéb elektromos eszközök

Néhány olyan a háztartási és a ház körüli munkákban használt elektromos eszközre, berendezésre is rákérdeztünk, amelyek jelentősebb energiafogyasztással járhatnak.

Majdnem minden lakásban (95%) található általában egy porszívó, amelynek heti egyszeri használata a legjellemzőbb (78%), igaz néhányan akár naponta is bekapcsolják (15%). Minden második háztartásban, elsősorban a kisebb településeken használnak valamilyen fűrő-, barkácsológépet (55%), általában csak ritkán. A kert karbantartását szolgáló gépek, elektromos kerti szerszámok értelemszerűen a kisebb településeken, elsősorban a családi házas, falusias lakókönyékeken lévő háztartások felszereléséhez tartozik (44%). Elektromos kapunyitó berendezés csak kevés család kényelmét szolgálja (8%), jellemzően a nagyvárosokban, és elsősorban a villanegyedekben, társasházi negyedekben.

A beruházási kedv ezeket az elektromos szerszámokat, berendezéseket illetően is alacsony, valamennyi termék esetében a válaszadóknak csak alig 1-2 százalékánál fogalmazódott meg. Leggyakrabban a porszívók, takarítógépek vásárlására, a régiek lecserélésére mutatkozott határozott vásárlási szándék (2%). A vásárlást tervezők azonban általában csak egyféle beruházást szeretnének megvalósítani, csak elenyésző számban két különbözőt.

104. Van-e Önöknek...? (%)

	Van	Hány db	Milyen gyakran használják		
			Naponta	Hetente	Ritkábban
Porszívó, takarítógép	95,1	1,08	14,7	78,3	7,1
Fűrőgép, barkácsológép hobby célra	54,5	1,76	3,1	21,9	75,0
Kerti elektromos gépek, szerszámok	44,3	1,37	1,0	44,8	54,2
Elektromos kapunyitó berendezés	7,9	1,02	92,0	1,2	6,7
Riasztóberendezés, térfigyelő rendszer	6,7	1,01	94,2	2,9	2,9
Vasaló	6,0	-	22,6	39,5	37,9
Egyéb elektromos eszköz	1,4	-	-	-	-

3.7 Világítóeszközök

Jelenleg a háztartásokban átlagosan összesen 13 világítótest szolgáltatja a fényt, amelyből közel 6 db (40%) új típusú, energiatakarékos. A lakosság több mint egynegyedének (27%) egyáltalán nincs energiatakarékos fényforrása, több mint egyötödének (21%) azonban szinte az összes égője már ki van cserélve korszerűre.

Budapesten és különösen a villa-, és társasházi negyedekben az átlagosnál több fényforrást használnak (15 db). Legalacsonyabb ezek száma a községekben, illetve a falusias lakónegyedekben (11-12 db), és szintén az átlagosnál kevesebb a panel társasházakban (12 db). Az energiatakarékos fényforrások részaránya az összes világítótest között szintén a városokban magasabb (43-45%), mint a községekben (31%).

105. A hagyományos és energiatakarékos világító eszközökkel rendelkezők száma és aránya

Összes világítótest megoszlása		Energiatakarékos világítótestek megoszlása	
Db-kategória	%	Db-kategória	%
1-6 db	13,2	nincs ilyen	26,9
7-10 db	36,8	1-4 db	27,7
11-15 db	24,5	5-8 db	19,3
16 és több db	24,7	9 és több db	24,7
Nincs válasz	0,9	Nincs válasz	1,4
Összesen:	100,0	Összesen:	100,0

106. Az energiatakarékos világítótestek %-os részaránya a különböző településtípusokon: átlagosan és %-kategóriában (%)

	%- átlag	Nincs en.tak. izzó	En.tak. aránya 1-20%	En.tak. aránya 21- 40%	En.tak. aránya 41- 60%	En.tak. aránya 61- 80%	En.tak. aránya 81-100%	Össze- sen
Budapest	44,86	20,2	13,4	14,0	19,9	11,4	21,1	100,0
Megyeszékhely	43,23	20,9	14,6	19,0	15,7	8,2	21,7	100,0
Város	44,12	24,9	11,4	14,9	16,5	8,3	24,0	100,0
község	31,41	38,4	14,4	15,4	10,4	5,7	15,7	100,0
Együtt:	40,36	27,3	13,2	15,6	15,2	8,0	20,7	100,0

107. Az energiatakarékos világítótestek %-os részaránya a különböző háztípusokban: átlagosan és %-kategóriában (db)

	%- átlag	Nincs en.tak. izzó	En.tak. aránya 1-20%	En.tak. aránya 21- 40%	En.tak. aránya 41- 60%	En.tak. aránya 61- 80%	En.tak. aránya 81-100%	Össze- sen
Családi ház	38,72	29,9	12,9	15,3	14,4	7,9	19,6	100,0
Nem panel társasház	42,45	23,6	13,5	17,0	14,8	9,1	21,9	100,0
Panel társasház	45,10	20,5	14,2	15,3	19,1	7,3	23,6	100,0
Együtt:	40,36	27,3	13,2	15,6	15,2	8,0	20,7	100,0

4 Beruházási tervek és támogatási igények

4.1 Tervek

A háztartások energetikai felújításra irányuló szándékát az interjúk végén egy nyitott, spontán választ váró direkt kérdéssel vizsgáltuk. Azt tudakoltuk, milyen dolgokat szeretnének a családok megvalósítani, amivel energiát, pénzt takaríthatnának meg. A kérdés megválaszolásához a válaszadónak tulajdonképpen ismét át kellett gondolnia a korábbi kérdésekre elmondott felújítási, beruházási terveit, és azok szerint válaszolni.

A spontán válaszokból az derült ki, hogy a felkeresett családok 47 százalékában szeretnének valamilyen energiatakarékosságot célzó beruházást, közel kétfélét (1,8), minimum egyet, maximum 7 félét megvalósítani (szórás=1,07). Valamivel több mint felük jelezte, hogy nincs ilyen szándéka, illetve amire szüksége volt, azt már megtette. A válaszadók 1 százaléka nem tudott megfogalmazni ilyen jellegű elképzelést.

A kívánások három nagyobb, a kérdőívben a korábbiakban is vizsgált területet érintenek – nem tudni, milyen mértékben az előzőleg megválaszolt kérdések hatására. Az ajtók, ablakok hőszigetelő típusúra való cseréje egynegyedük vágyai között szerepel, közel egyötödük a lakás falazatát kívánja hőszigetelni, valamivel több mint egytizedük pedig fűtési rendszerét korszerűsítene.

A kívánt tervek egy jelentős része a megújuló energiaforrásokon alapuló rendszerekre irányul. Egyik részük konkrétan megnevezi az elképzelést: napkollektor (7%) vagy napelemes rendszer (3%) felállítása, hőszivattyú, szélgenerátor, biomassza kazán, kapcsolt hő- és áramtermelő berendezés (1-1 százalék alatti említési aránnyal), és vannak, akik általánosságban a „korszerű energiaellátási rendszerek kiépítéséről” (1%) vagy pl. általában a lakás vízmelegítési rendszerének korszerűsítéséről (3%) beszélnek.

Sokan olyan háztartási eszközöket vennének, amelyek kevesebb energiát fogyasztanak (8%).

Néhányan másféle megoldásokkal tennének lépéseket az energiatakarékosság irányában, pl. energiahatékony árnyékolási rendszerrel (2%), a fűtés mérhetővé tételével (3%), vagy a tetőn, padláson hővisszanyerő szellőztető rendszer kiépítésével (1-1%).

108. Milyen dolgokat szeretne itt a lakásukban megvalósítani, amivel energiát, pénzt takaríthatnának meg?

	A válaszadók
	%-ában
Ajtók, ablakok cseréje, felújítása	23,6
Lakásuk falazatának hőszigetelése	18,7
Fűtési rendszerük korszerűsítése általában	11
Energiatakarékos háztartási eszközök vétele	8
Napkollektor	6,8
Mérhetővé tenni a fűtést	2,8
A fürdőszobai/ konyhai vízmelegítési rendszer korszerűsítése	3,3
Energiahatékony árnyékolási rendszer	2,1
Napelem	1,6
Korszerű energiaellátási rendszerek kiépítése	1,2
Tető, padlás felújítása, szigetelése	1,2
Hővisszanyerő szellőztetőrendszer	0,5
Hőszivattyú	0,3
Szélgenerátor, szélkerék	0,2
Biomassza-kazán	0,1
Kapcsolt hő- és áramtermelő berendezés	0,1
Egyéb	1
Nem tudja, nem válaszol	1,2
Semmilyen, ill. már megvalósította, amire szüksége volt	51,6

Említettük, hogy a kérdőív korábbi részeiben már direkt módon rákérdeztünk néhány energiahatékonyságot célzó konkrét tervre. Az interjú végén viszont a válaszadók spontán módon mondták el inkább kívánságaikat, vágyaikat, amelyeket szeretnének megvalósítani. A kétféle válasz konzisztenciájának mérése során feltételezhető volt, hogy a különböző kérdezési módszerekből eltérő eredményeket kapunk, amit részben módszertani különbségük, részben a kétféle kérdés árnyalatnyi tartalmi eltérése (tervek, illetve kívánságok) indokol. Általában a konkrét rákérdezés pontosabb válaszokat eredményez, mert kiküszöböli a felidőzés korlátait, ugyanakkor egyfajta kényszerítő erejénél fogva a valóságosnál nagyobb elfogadásra, egyetértésre sarkallhatja a válaszadót. Ezúttal mégis többször tapasztaltuk, hogy a konkrét rákérdezésnél – a kérdőív első felében – még kevesebben jelezték, hogy tervezik az adott korszerűsítést, mint az interjú végén a nyitott kérdésnél, ahol – talán éppen a kérdőív figyelemfelkeltő erejének hatására – már valamivel többen adtak hangot az adott energiatakarékosságot célzó vágyuknak. Így volt ez az ajtók, ablakok és a házfal hőszigetelése vagy a fűtési rendszer felújítása kapcsán. Néhány esetben viszont éppen fordítva: a direkt kérdésnél jelezték többen beruházási szándékukat, a spontán elképzeléseik között már nem hangsúlyozták, nyilván más fontosabb terveknek adva teret. Ezt tapasztaltuk pl. a vízmelegítési rendszer korszerűsítési szándékát illetően. Összességében azonban a konkrét rákérdezésnél pozitív választ adók többsége (kb. fele-kétharmada) a tervekre vonatkozó nyitott kérdésnél is megerősítette beruházási hajlandóságát.

109. Energhatékonyabbá tenni a beruázásokat, illetve kívánságokra vonatkozó válaszok konzisztenciája a direkt és a spontán kérdezési módszer esetén (%)

	Direkt rákérdezésre: TERVEZI az adott beruázást	Nyitott kérdésre: megemlíti a KÍVÁNSÁGAI között	A spontán vágyak és a konkrét tervek konzisztenciája
Ablakok, ajtók hőszigetelése	15,5	23,6	68,9
A falazat hőszigetelése	13,9	18,7	66,9
A fűtési rendszer korszerűsítése	8,9	11,0	48,5
A melegvízes rendszer korszerűsítése	6,2	3,3	14,4

4.2 A kívánt beruázások költségének biztosítása

Akik szeretnének valamilyen energiatakarékosságra irányuló beruázást megvalósítani, annak költségét igen magasra, összességében 1.348.000 forintra becsülik (ezen belül volt, akinek az elképzelése csak 5.000 forintba kerülne, de másnak akár 20 millióba is). Legtöbbször a községekben és a családi házas lakóterületekben szeretnének korszerűsítésekre költeni, legkevesebbet pedig a Budapesten, valamint a lakóterületeken, villanegyedekben élők, valamint a panelházak lakói szánják erre.

110. Mit gondol: összesen mennyibe kerülnének ezek a beruázások (Ft)?

Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
1.348.090	1.856.070	5000	20.000.000

Hiába szeretnének az emberek energiatakarékos beruázásokat megvalósítani, legtöbbször (57%) nem tudna belevágni ebbe, csak akkor, ha az állam is hozzájárulna a költségekhez. Minden harmadik család biztos abban, hogy tervezett beruázását mindenképpen elkezdene (35%), és néhányan még bizonytalanok (8%).

111. Belevágnának ebbe?

	%
mindenképpen belevágnának ebbe	35,0
csak akkor, ha az állam is hozzájárulna	56,9
nem tudja	8,1
Összesen:	100,0

Akik valamilyen támogatást igényelnének, általában a költségeik felét – 55 százalékát – szeretnék megkapni az államtól: ezen belül a válaszadók 13 százaléka csak legföljebb 30 százalékos hozzájárulást várna, a legtöbben (42%) 45-55 százalékot, viszont voltak néhányan (17%), akik akár 76-100 százalékot is. Összességében az állami támogatás elvárt értéke 878.000 Ft lenne átlagosan. A családok körülbelül 534.000 Ft-ot tudnának saját maguk biztosítani a kívánt beruházások megvalósításához.

112. Az elvárt állami támogatás összege és aránya, illetve az önerő összege

	Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
Hány százalékos állami támogatás mellett vágnának bele? (%)	54,79	18,51	0	100
Mekkora állami támogatás mellett vágnának bele (Ft)?	878.460 Ft	1.277.590	0	13.500.000
Saját erőből mennyit tudnának erre a célra biztosítani (Ft)?	534.090	826.090	2.000	10.000.000

A beruházást tervező háztartások túlnyomó többsége (78%) nem venne föl banki hitelt ahhoz, hogy megvalósítsa energiatakarékos beruházásait, csak alig egyötödük (18%) vállalná ezt.

113. Vennének fel banki hitelt erre a célra?

	%
igen	18,4
nem	78,2
nem tudja	3,4
Összesen:	100,0

A hitelért folyamodni hajlandók átlagosan közel 18.000 Ft havi törlesztőrészletet tudnának bevállalni (ami az egyéni válaszokban az egezezer és a nyolcvanezer forint között váltakozott).

114. Havonta mekkora törlesztőrészlet mellett vállalnák a banki hitelt (Ft)?

Minimum	Maximum	Átlag	Szórás
1000	80000	17750	11800

5 A háztartások jellemzői

5.1 Demográfiai jellemzők

Tekintettel a kutatás tematikájára, a válaszadók kiválasztásának egyik fontos szempontja volt, hogy pontos ismeretekkel rendelkezzenek a háztartásuk jellemzőiről, energiafogyasztási szokásairól. Ezért nem véletlen, hogy körükben többségében aktív középkorúak (átlagosan 48 évesek) és nők (63%) voltak találhatóak, de természetesen a többi demográfiai csoport (fiatalok, idősebbek, illetve férfiak) is statisztikailag releváns mértékben képviselték magukat. A legfiatalabb válaszadó 18, a legidősebb 77 éves volt. A kérdőívet csak azok válaszolhatták meg, akik a felkeresett háztartásnak meghatározó tagjai voltak. Így egyharmaduk egy személyben töltötte be a háztartás fő keresőjének és fő bevásárlójának szerepét, további 40 százalékuk a háztartás beszerzéseinek fő ismerője volt, 30 százalékuk pedig a családi gazdálkodás meghatározó szereplője.

115. A válaszadók életkori megoszlása

	%
18-25 éves	4,2
26-30 éves	5,5
31-35 éves	10,3
36-40 éves	12,0
41-45 éves	10,9
46-50 éves	10,4
51-55 éves	13,4
56-60 éves	16,7
61-65 éves	16,3
66 éves és idősebb	0,3
Összesen:	100,0
Átlagos életkor:	47,5 év

116. A válaszadók nemi megoszlása

	%
férfi	36,6
nő	63,4
Összesen:	100,0

117. A válaszadó szerepe a háztartásban: főkereső vagy főbevásárló

	%
főkereső	29,7
főbevásárló	40,3
mindkettő	30,0
Összesen:	100,0

Az adatgyűjtők leggyakrabban két fős háztartásokat kerestek föl (30%), és nagyjából egy-egy ötöd ennél kisebb és nagyobb család fordult elő a mintában (20-20% 1-, 3- és 4 fős, illetve 11% 5 vagy több fős). A válaszadók háztartásai átlagosan 2,76 főből álltak, minimum 1, maximum 10 fővel.

118. A háztartás létszáma

	%
1 fő	19,9
2 fő	30,2
3 fő	20,1
4 fő	19,0
5 fő	7,5
6 fő	2,2
7 fő	,7
8 fő	,2
9 fő	,1
10 fő	,1
Összesen:	100,0
Átlagosan:	2,76 fő

A felkeresett háztartásokban választ adók túlnyomó többsége tulajdonosként (91%) vagy annak rokonaként (3%) él a lakásban. Néhányan az önkormányzattól vagy magánszemélytől, cégtől veszik bérbe. A bérleti lakások csak Budapesten (10%) és a megyeszékhelyeken (4, ill. 5%) voltak számottevőek, kisebb városokban és a falvakban csak alig 1-2 százalékban fordultak elő.

119. A lakók tulajdonviszonya

	%
tulajdonosként élnek	90,6
a tulajdonos rokonaként élnek	2,6
bérlik az önkormányzattól	3,1
bérlik magánszemélytől, magáncégtől	3,7
Összesen:	100,0

5.2 Anyagi helyzet: tények, vélemények és igények

5.2.1 Az anyagi helyzet szubjektív megítélése

A felmérésben részt vevők legnagyobb hányada, majdnem minden második válaszadó (48%) azt állította, hogy családjá csak éppen hogy kijön a havi jövedelméből. További 17 százalékuk még ennél is rosszabb anyagi helyzetben él: hónapról-hónapra anyagi gondjaik vannak (15%), vagy nélkülözések között élnek (2%). A válaszadóknak viszont van egy olyan harmadrésze is, amelyik beosztással jól kijön (32%), sőt akár gondok nélkül is él (3%).

A fővárosban és a különböző lakónegyedek közül a városias, valamint a társasházi, illetve villanegyedekben értékelték anyagi helyzetüket inkább kedvezőnek, a legrosszabbnak pedig a községekben, valamint a lakótelepeken minősítették azt.

120. Hogyan érzi, Önök anyagilag...

	%
gondok nélkül élnek	2,6
beosztással jól kijönnek	32,2
éppen hogy kijönnek a havi jövedelmükből	48,0
hónapról-hónapra anyagi gondjaik vannak	14,8
nélkülözések között élnek	2,0
nem tudja	,4
Összesen:	100,0

121. Az anyagi helyzet szubjektív megítélése a különböző településtípusokon (%)

	Gondok nélkül élnek	Beosztással jól kijönnek	Éppen hogy kijönnek	Anyagi gondjaik vannak	Nélkülözések közt élnek	Összesen
Budapest	4,6	39,3	42,3	10,4	2,5	100,0
Megyeszékhely	2,2	34,2	45,6	15,8	1,4	100,0
Város	2,2	36,1	46,7	13,1	1,5	100,0
község	2,0	22,0	54,2	19,0	2,8	100,0
Együtt:	2,6	32,2	48,0	14,8	2,0	100,0

122. Az anyagi helyzet szubjektív megítélése a különböző lakókönyékeken (%)

	Gondok nélkül élnek	Beosztással jól kijönnek	Éppen hogy kijönnek	Anyagi gondjaik vannak	Nélkülözések közt élnek	Összesen
Városias	4,4	42,3	41,6	9,4	1,3	100,0
Lakótelep	2,3	33,0	45,3	16,5	2,8	100,0
Villanegyed, lakópark	6,7	44,4	40,0	8,9		100,0
Családi házas	2,0	32,9	48,2	14,7	1,8	100,0
Falusias	2,4	22,5	54,6	17,7	2,6	100,0
Együtt:	2,6	32,2	48,0	14,8	2,0	100,0

5.2.2 A tényleges jövedelmek

A felkeresett háztartásokban rákérdeztünk a havi jövedelem nagyságára is, a válaszadói készség növelése érdekében két különböző megközelítéssel. Az első kérdésre megkérdezettek 57 százalékától pontos választ kaptunk, több mint egyharmaduk a konkrét összeget nem kívánta megmondani, további 7 százalékuk pedig nem tudta, mennyi a jövedelmük. Azoknak, akik nem mondtak konkrét összeget, egy másik kérdéssel lehetőséget adtunk, hogy jövedelmi kategóriákba sorolják be magukat: ez a válaszolási mód a megkérdezettek további egyharmadát vonta be a válaszolási hajlandóságba. Így végül is a felkeresettek 86 százalékától tájékoztatást kaptunk jövedelmi helyzetükről, és mindössze 14 százalék maradt, aki nem akarta vagy nem tudta megmondani, hogy mennyit keres a családja. A jövedelmüket fel nem fedőkről külön szólnunk a jövedelmi fejezet végén, bemutatva a rendelkezésre álló adataik alapján társadalmi-gazdasági helyzetüket.

Bizonyos számításokhoz, ahol a minta valamennyi elemére szükség volt, azoknak a családoknak is megbecsültük a jövedelmét, amelyek nem adtak választ erre irányuló kérdésünkre. Az ő esetükben más válaszaik, pl. a szubjektív anyagi helyzet megítélésük alapján következtettünk erre, oly módon, hogy a hasonlóan válaszoló és azonos paraméterekkel rendelkező háztartások egy főre jutó jövedelemátlagát imputáltuk a hiányzó információ helyére. Az eredmények alábbi ismertetése során azonban csak a tényleges válaszokból származó adatokat mutatjuk be.

Azok a megkérdezett, eltérő létszámú – átlagosan 2,76 főből álló – háztartások, ahol konkrét összeget adtak meg, átlagosan közel 164.000 forintból gazdálkodnak havonta: közöttük volt, aki mindössze 25.000 forintból, mások maximum 550.000 forintból. Akik kategóriákba sorolták be jövedelmüket, azok (a kategóriák középértékével számolva) átlagosan 202.000 forintot visznek haza havonta: ők leggyakrabban a 101–200.000 (32%), valamint a 201–400.000 (23%) forintos csoportba helyezték magukat. Ezzel a megkérdezéssel a válaszadók 2 százaléka adott meg több mint 400.000 forintos havi családi jövedelmet.

123. Az Ön jövedelmével együtt mennyi az Önök háztartásának átlagos havi (nettó) összjövedelme, beleértve az egyéb juttatásokat is (Ft)?

Átlag (Ft)	Szórás (Ft)	Minimum (Ft)	Maximum (Ft)	Válaszadók aránya	Nem tudja	Nem kíván válaszolni
163.780	83.070	25.000	550.000	56%	7%	37%

124. Ha nem válaszolt: Azt megmondaná-e, hogy Önök melyik kategóriába tartoznak?

	%
50 ezer Ft vagy kevesebb	0,9
51 – 100 ezer Ft	9,9
101 – 200 ezer Ft	32,1
201 – 400 ezer Ft	22,8
401 – 600 ezer Ft	1,9
601 – 800 ezer Ft	0,1
801 ezer – 1 millió Ft	0,1
1 millió Ft felett	0,1
Nem tudja	2,6
Nem kíván válaszolni	29,6
Összesen:	100,0

125. Az egy főre jutó tényleges jövedelem (belekalkulálva a konkrét és a kategóriás jövedelmet megadókat válaszait is)

Átlag (Ft)	Szórás (Ft)	Minimum (Ft)	Maximum (Ft)
74.200	41.220	9.000	350.000

A háztartások eltérő létszámának hatását kiszűrve 74.200 forintos egy főre jutó jövedelmet számítottunk (a konkrét összegek és a jövedelmi kategória középértékek, illetve a háztartásnagyság alapján), amely jelentős lakóhelyi eltéréseket mutat. Minél kisebb a település, annál alacsonyabb az egy főre számított összeg: míg Budapesten ez átlagosan 91.000 forint/fő, addig a községekben már csak 62.000 Ft/fő. A villanegyedekben és a városias lakónegyedekben általában magasabb, a lakótelepeken, a családi házas és a falusias lakókörnyezetekben pedig alacsonyabb az egy főre jutó jövedelem.

126. Az egy főre jutó jövedelem a különböző településtípusokon (Ft/fő)

	Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
Budapest	91.080	49.100	11.000	300.000
Megyeszékhely	77.230	41.960	11.000	350.000
Város	73.910	39.190	15.000	350.000
község	62.130	33.050	9.000	300.000
Együtt:	74.200	41.220	9.000	350.000

127. Az egy főre jutó jövedelem a különböző lakókörnyékeken (Ft/fő)

	Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
Városias	87.400	50.250	11.000	300.000
Lakótelep	77.940	37.610	11.000	350.000
Villanegyed. lakópark	91.280	55.120	25.000	300.000
Családi házas	73.960	42.500	12.000	350.000
Falusias	61.610	29.130	9.000	170.000
Együtt:	74.200	41.220	9.000	350.000

128. Az egy főre jutó jövedelem a különböző háztípusokban (Ft/fő)

	Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
Családi ház	69.690	38.440	9.000	350.000
Nem panel társasház	84.965	48.680	10.714	300.000
Panel társasház	79.162	38.690	10.714	350.000
Együtt:	74.200	41.220	9.000	350.000

Megvizsgáltuk, mekkora jövedelemből gazdálkodnak az anyagi helyzet különböző szubjektív kategóriáihoz tartozók. Az eredmények azt jelzik, hogy azok, akik „gondok nélkül megélnék”, majdnem kétszer annyit keresnek (131.000 Ft/fő), mint azok, akik „éppen hogy kijönnek a havi jövedelmükből” (68.000 Ft/fő), és több mint két és félszeresét annak, amennyit a „nélkülözések között élők” tudnak egy családtag számára biztosítani (49.000 Ft/fő). Összességében a gondok nélkül élők a 74.000 Ft-os átlagos egy főre jutó jövedelem kb. kétszeresét tudhatják magukénak.

129. Az egy főre jutó jövedelem a különböző szubjektív jövedelmi csoportokban (Ft/fő) (belekalkulálva a konkrét és a kategóriás jövedelmet megadóok válaszait is)

	Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
Gondok nélkül élnek	130.700	65.740	38.000	350.000
Beosztással jól kijönnek	91.140	44.590	11.000	350.000
Éppen hogy kijönnek	68.740	34.330	15.000	300.000
Anyagi gondjaik vannak	51.620	25.150	9.000	150.000
Nélkülözések között élnek	49.230	38.430	11.000	200.000
Együtt:	74.070	41.140	9.000	350.000

5.2.3 Az ideálisnak tartott jövedelem

Az anyagi helyzet közvetett mutatója az ideálisnak tartott jövedelem, amely figyelemre méltó összefüggést mutat a tényleges jövedelmekkel. Az ideálisnak tartott jövedelem (331.590 Ft) átlagosan kétszerese a ténylegesen bementett jövedelmeknek (163.780 Ft). Egy főre kalkulálva az ideális jövedelem 137.830 Forint, a tényleges fejenkénti jövedelem (a jövedelemkategóriákat megadóok válaszait is beleszámítva) pedig 74.200 Ft.

130. Egy olyan családnak, mint az Önöké, mennyi havi jövedelemre lenne szüksége ahhoz, hogy gondok nélkül éljenek?

Átlag (Ft)	Szórás (Ft)	Minimum (Ft)	Maximum (Ft)	Válaszadók aránya	Nem tudja	Nem kíván válaszolni
331.590	194.140	50.000	5.000.000	95%	3,6%	1,4%

131. Az ideális jövedelem egy főre számítva (Ft):

Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
137.830	81.860	22.000	1.667.000

Nagyon erős és válaszadói csoportonként jellegzetesen eltérő összefüggés érzékelhető a családok szubjektív anyagi helyzete és az ideálisnak tartott jövedelem között. Minél rosszabbul él egy család, annál nagyobb szakadékot érez valóságos helyzete és az ideálisnak tartott helyzete között. Míg a gond nélkül élők

vágyott jövedelme csak alig másfélszerese a ténylegesnek (153%), addig azok, akik ennél valamivel rosszabbnak értékelik helyzetüket, mondván „beosztással jól kijönnék” már 182 százalékkal szeretnének többet keresni, a fizetésükből éppen hogy kijövők 203, az anyagi gondokkal küszködők 239, míg a nélkülözések között élők már 270 százalékkal többet tartanak elfogadhatónak a sajátjukénál. Ez a jelentős eltérés viszont azt tükrözi, hogy az alacsony és a magas jövedelműeknek nagyjából azonos realitásképe van, hisz közel azonos pénzüsszegben jelölik meg az ideális jövedelmi helyzetet. Vagyis az eredményekből azt is látnunk kell, hogy a magukat szegényebbnek és gazdagabbnak tartók ideálisnak mondott összegei között nincsen akkora különbség (118.000 és 181.000 Ft/fő között), mint a tényleges kereseteik között (amelyek 49.000 és 131.000 Ft/fő között mozognak).

132. Az ideálisnak tartott egy főre jutó jövedelem a különböző szubjektív jövedelmi csoportokban (Ft/fő)

	Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
Gondok nélkül élnek	181.000	146.720	50.000	1.000.000
Beosztással jól kijönnék	156.800	103.470	25.000	1.667.000
Éppen hogy kijönnék	130.670	60.780	22.000	500.000
Anyagi gondjaik vannak	115.760	65.380	26.000	500.000
Nélkülözések között élnek	117.980	66.100	29.000	300.000
Együtt:	137.480	81.440	22.000	1.667.000

133. A tényleges és az ideálisnak tartott egy főre jutó jövedelem százalékos aránya a különböző szubjektív jövedelmi csoportokban (%)

	Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
Gondok nélkül élnek	153,3	102,6	60	667
Beosztással jól kijönnék	181,8	95,2	63	1667
Éppen hogy kijönnék	203,4	79,5	83	694
Anyagi gondjaik vannak	238,8	108,8	111	1000
Nélkülözések között élnek	270,7	137,7	120	900
Együtt:	202,8	94,1	60	1667

A lakóhelyek vonatkozásában jelentéktelenebb az összefüggés. A községekben az ideális egy főre jutó jövedelem valamivel az átlag fölött van: több mint kétszerese a tényleges egy főre jutó jövedelemnek (annak 203 százaléka), míg a városokban (kivéve a megyeszékhelyeket) és a fővárosban valamivel „szerényebbek” voltak az álmok, nem érték el a valóság kétszeresét (a tényleges jövedelmek 196 százaléka).

134. A tényleges és az ideálisnak tartott egy főre jutó jövedelem százalékos aránya a különböző településtípusokon (%)

	Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
Budapest	196,3	86,1	80	667
Megyeszékhely	202,9	88,1	67	800
Város	196,8	97,1	71	1667
község	213,7	97,3	60	1000
Együtt:	202,8	94,0	60	1667

135. A tényleges és az ideálisnak tartott egy főre jutó jövedelem százalékos aránya a különböző lakókörnyékeken (%)

	Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
Városias	196,7	94,3	67	667
Lakótelep	201,9	86,9	100	800
Villanegyed. lakópark	172,9	51,1	100	333
Családirházas	202,1	95,0	60	1667
Falusias	211,2	100,4	63	1000
Együtt:	202,8	94,0	60	1667

5.2.4 A jövedelmüket „titkolók” bemutatása

A felmérésben részt vevők túlnyomó többségétől (86%) megtudhattuk, mekkora jövedelemből élnek: vagy egy konkrétan bemondott nettó összeg alapján vagy az általunk megadott jövedelemkategóriákba való önbesorolásuk alapján. Ebben a fejezetben külön szólnunk arról a 14%-ról, akik nem adtak információt az erre vonatkozó direkt kérdésre. Az ő jövedelmüket más válaszaik alapján tudtuk kikövetkeztetni, és bizonyos továbbszámítások során ezt az imputált hipotetikus összeget használni. Ehhez azonban pontosan meg kellett ismernünk ezt a szűk csoportot.

Összehasonlítva a jövedelmüket bevallókkal azt láthatjuk, hogy a jövedelmüket elhallgatók az átlaghoz képest gyakrabban fordulnak elő a megyeszékhelyeken (az ott válaszolók 17%-a nem adott meg jövedelmet) és a villanegyedekben, lakóparkokban (20%), és foglalkozásukat illetően az önálló vállalkozók körében (22%). Jövedelmüket leginkább a fővárosiak vallották be (az átlagos 86 százalékhoz képest 88 százalékuk), továbbá a lakótelepeken élők (91%), valamint az inaktív foglalkozásúak (gyes-en lévők, htb-k, nyugdíjasok). Férfi és női válaszadók között nem volt említésre méltó különbség e téren.

136. A jövedelmüket bevallók és titkolók megoszlása a különböző településtípusokon (%)

	Mondott jövedelmet	Nem mondott jövedelmet	Összesen
Budapest	88,3	11,7	100,0
Megyeszékhely	83,2	16,8	100,0
Város	86,8	13,2	100,0
község	85,7	14,3	100,0
Együtt:	86,12	13,88	100,0

137. A jövedelmüket bevallók és titkolók megoszlása a különböző lakókörnyékeken (%)

	Mondott jövedelmet	Nem mondott jövedelmet	Összesen
Városias	84,0	16,0	100,0
Lakótelep	90,5	9,5	100,0
Villanegyed. lakópark	80,0	20,0	100,0
Családirházas	84,3	15,7	100,0
Falusias	87,5	12,5	100,0
Együtt:	86,12	13,88	100,0

138. A jövedelmüket bevallók és titkolók megoszlása foglalkozásuk szerint (%)

	Mondott jövedelmet	Nem mondott jövedelmet	Összesen
alkalmazott	86,7	13,3	100,0
önálló, vállalkozó	78,3	21,7	100,0
anyasági ellátást kap	88,9	11,1	100,0
munkanélküli	84,6	15,4	100,0
nyugdíjas	87,5	12,5	100,0
háztartásbeli	90,0	10,0	100,0
tanuló vagy még nem jár iskolába	62,1	37,9	100,0
egyéb inaktív	87,2	12,8	100,0
Együtt:	86,12	13,88	100,0

139. A jövedelmüket bevallók és titkolók megoszlása nemük szerint (%)

	Mondott jövedelmet	Nem mondott jövedelmet	Összesen
Férfi	85,2	14,8	100,0
Nő	86,6	13,4	100,0
Együtt:	86,12	13,88	100,0

Külön megvizsgáltuk, van-e jelentős különbség a jövedelmüket nyíltan bevallók és azt elhallgatók között az anyagi helyzetüket jelző egyéb paraméterek mentén. Azt találtuk, hogy a szubjektív megítélésük szerint „gondok nélkül élők” a rosszabbul élőkhez képest gyakrabban titkolták el jövedelmüket (az átlagos 14 százalékhöz képest 23 százalékuk). Ugyanakkor figyelemre méltó volt az a különbség is, hogy a jövedelmüket elhallgatók – függetlenül attól, hogy saját maguk jobbnak vagy rosszabbnak tartották anyagi helyzetüket – magasabb összegekben jelölték meg a számukra ideálisnak tartott jövedelmet (151.000 Ft/fő), mint azok, akik őszintén beszámoltak kereseteikről (körükben csak 136.000 Ft volt az egy főre jutó ideális jövedelem). Az ideális jövedelem ott volt a legmagasabb, ahol a válaszadó „gondok nélkül élőknek” nevezte magát, és ugyanakkor nem vallotta be saját tényleges jövedelmét.

140. A jövedelmüket bevallók és titkolók véleménye saját anyagi helyzetükről (Ft)

	Mondott jövedelmet	Nem mondott jövedelmet	Összesen
Gondok nélkül élnek	77,4	22,6	100,0
Beosztással jól kijönnek	84,1	15,9	100,0
Éppen hogy kijönnek	86,5	13,5	100,0
Anyagi gondjaik vannak	93,4	6,6	100,0
Nélkülözések között élnek	85,7	14,3	100,0
Együtt:	86,12	13,88	100,0

141. A jövedelmüket bevallók és titkolók véleménye az ideálisnak tartott egy főre jutó jövedelemről (Ft/fő)

	Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
Mondott jövedelmet	136.155	82.029	22.220	1.666.670
Nem mondott jövedelmet	150.594	79.580	45.000	500.000
Együtt:	137.830	81.860	22.220	1.666.670

142. A jövedelmüket bevallók és titkolók ideálisnak tartott egy főre jutó jövedelme, szubjektív anyagi helyzetükről megítélése szerint
(Ft/fő)

	Mondott jövedelmet	Nem mondott jövedelmet
Gondok nélkül élnek	177.662	205.000
Beosztással jól kijönnek	155.383	165.676
Éppen hogy kijönnek	129.438	140.067
Anyagi gondjaik vannak	114.970	128.823
Nélkülözések között élnek	114.316	150.000
Együtt:	135.791	150.653

6 A havi kiadások

A kutatás tematikája szempontjából nem közömbös, milyen kiadásai vannak a háztartásoknak, mennyibe kerülnek a családok számára a különböző energiaszolgáltatások, és ezek fölött mekkora rész áll még rendelkezésükre az esetleges energiahatékonysági fejlesztésekre.

A megkérdezett háztartások havonta átlagosan több mint 43.000 forint fix kiadással vannak megterhelve: beleszámítva az energiaköltségeket, valamint a hiteltörlesztéseket is. Ez az összeg nagyjából minden településtípuson és lakókönyéken, illetve a különböző háztípusokban élőknel azonosan magas, az átlagnál egy kicsit magasabb Budapesten és a családi házas lakókönyékeken. Természetesen a családok nem egyformán rendelkeznek valamennyi kiadással (pl. a távfűtés csupán egy-két esetben fordul elő a villanegyedekben, lakóparkokban). A bemutatott költségeket értelemszerűen csak az adott költséggel rendelkezők válasza alapján kalkuláltuk.

Az energiaköltségek havonta átlagosan 29.211 forintot tesznek ki, és ezek legmagasabbak a községekben, illetve a családi házban élők körében, ami alapján az itt található lakások nagyobb méretével magyarázható. Ugyanakkor a lakásméret torzító hatását kiszűrve az látható, hogy az egy légméterre jutó, tehát fajlagos energiaköltségek Budapesten, valamint a lakótelepeken és különösen a panelházakban a legmagasabb. Ez az itt élők fajlagosan nagyobb, illetve költségesebb energiafogyasztására utal.

Az energiaköltségek közül a távfűtés díja a legmagasabb (átlagosan 16.600 Ft), amely elsősorban a lakótelepen élőköt sújtja. A távfűtést leszámítva a háztartások a gázzámláért fizetnek a legtöbbet: akinek van gázellátása (a minta 83 százaléka), havonta átlagosan közel 15.000 Ft-ot. Az átlagosnál valamivel magasabb a gázzámlája a községlakóknak, de kiemelkedően sokat, közel 18.000 Ft-ot fizetnek azok, akik villanegyedben, társasházi negyedben, illetve családi házas környéken élnek. Ugyanakkor a lakótelepeken, de főként a panelházakban még fele ennyibe sem kerül a gáz, mivel itt a fűtés díja külön jelenik meg a távhő számlában.

A villanyszámla már szinte minden családot terhel, de a gáznál mérsékeltebb összegű: 11.000 Ft/hó, közel egyformán minden lakóhelyen.

Közös költséget csak a megkérdezettek egyharmada fizet, átlagosan 9.400 Ft-ot, ennél többet Budapesten és a villanegyedekben. Megjegyezzük, hogy a több lakást is ellátó házközponti fűtéssel rendelkezők (ezek száma nagyon alacsony volt a mintában: 3,9 százalék) jellemzően a közös költségbe számolták bele a fűtési költségeket.

Nagyobb megterhelést jelentenek a rezsiköltségeken túli hiteltörlesztések, amelyekkel a megkérdezett családok egynegyede-egyötöde rendelkezik. A lakásvásárlási-felújítási hitelek esetében havonta közel 40.000 Ft-tal kell kalkulálniuk a törlesztőknek, az áru- és gépkocsi-hitelek pedig további 29.000 Ft-ot jelentenek egy-egy családnak. Kiemelkedően magas a lakásvásárlási-felújítási törlesztőrésze a villanegyedekben élőknek, az átlagosnál alacsonyabb pedig a megyeszékhelyek lakóinak. Az áruhitel viszont nagyjából egyformán terhelik a különböző településtípusokon és lakókönyékeken élők költségvetését.

143. Havonta mennyit fizetnek Önök... (Ft)

	Átlag	Szórás	Mini- mum	Maxi- mum	NT, NV	Nincs ilyen
					%	%
Gázzsámláért	14.876	10.597	500	100.000	3,9	20,0
Villanyzámláért	10.786	5.949	700	80.000	2,5	0,0
Tüzelőolaj, tűzifa, szén fűtőanyagért	11.101	6.482	670	45.000	7,4	62,0
Távfűtésért	16.660	6.651	4.000	37.500	0,0	90,5
Közös költségért	9.399	6.856	1.000	54.000	3,6	70,4
Lakásvásárlási v. felújítási hitelért	39.747	28.555	1.700	250.000	5,2	81,7
Áruhitelért, gépkocsi-hitelért	28.922	18.093	1.000	120.000	5,9	86,5
Az összes kiadás:	43.176	29.487	4500	285.000	-	-

144. A havi energiaköltségek és hiteltörlesztések a különböző településtípusokon (Ft)
(azok válaszaik alapján, akik rendelkeztek az adott kiadással)

	Gáz- számla	Villany- számla	Tüzelő- olaj fa, szén	Táv hő	Közös költség	Lakás- hitel	Áruhite l
Budapest	13.530	10.723	9.141	19.050	11.629	40.453	29.551
Megyeszékhely	13.979	9.729	11.476	14.113	7.222	34.057	29.510
Város	15.695	10.510	10.568	15.708	8.697	41.494	28.528
község	15.446	11.801	11.477	-	7.441	41.620	28.794
Együtt:	14.876	10.786	11.101	16.660	9.399	39.747	28.922

145. A havi energiaköltségek és hiteltörlesztések a különböző háztípusokban (Ft)
(azok válaszaik alapján, akik rendelkeztek az adott kiadással)

	Gáz- számla	Villany- számla	Tüzelő- olaj fa, szén	Táv hő	Közös költség	Lakás- hitel	Áruhite l
Családi ház	17.300	11.651	11.169	-	8.518	43.723	27.647
Nem panel társasház	13.089	9.805	9744	16.875	9.806	40.030	33.155
Panelház	6.401	8.185	-	16.651	9.065	26.254	28.907
Együtt:	14.876	10.786	11.101	16.660	9.399	39.747	28.922

146. Az 1 légméterre jutó energiaköltségek a különböző településtípusokon (Ft)

	Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
Budapest	161	4	19	725
Megyeszékhely	140	4	26	466
Város	130	2	19	449
község	130	2	29	481
Együtt:	137	1	19	725

147. Az 1 légméterre jutó energiaköltségek a különböző lakókönyveken (Ft)

	Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
Városias	129	4	19	725
Lakótelep	164	4	24	461
Villanegyed, lakópark	142	12	37	455
Családiház	130	2	19	510
Falusias	133	3	32	481
Együtt:	137	1	19	725

148. Az 1 légköbméterre jutó energiaköltségek a különböző háztípusokban (Ft)

	Átlag	Szórás	Minimum	Maximum
Családi ház	131	2	19	510
Nem panel társasház	135	4	19	725
Panelház	171	4	24	491
Együtt:	137	1	19	725

A háztartások tartalékainak becsléséhez megnéztük, hogy a háztartások havi jövedelmének mekkora hányadát kötik le a fix kiadások: a főbb energiafogyasztási költségek és a hiteltörlesztések. Összességében ezek a tételek a keresetek több mint egynegyedét (28%) viszik el, esetenként akár az egyharmadát is.

A községekben élő háztartások jövedelmük nagyobb hányadát fordítják energiaköltségekre és hiteltörlesztésekre is, mint a többi településtípus esetében. Ezt a községekben élők általában alacsonyabb jövedelmi szintje magyarázza. Ugyanez lehet az oka annak is, hogy a fajlagosan legdrágább energiafogyasztó panellakások lakói számára a jövedelmükhöz képest kisebb mértékű terhet jelentenek a havi energiakiadások (16%), mint a családi házban lakók számára (22%).

Az egy fős háztartásokat értelemszerűen jobban megterhelik ezek a költségek, mint a nagyobb létszámú családokat, ahol általában több keresetből is gazdálkodnak.

Az összes energiaköltség (gáz, villany, tüzelőanyag) a családok összjövedelmének közel egyötödét (20%) viszi el, a kistépeléseken valamivel többet.

A fix, tartós kiadások közül legmegterhelőbbek a különböző hiteltörlesztések, amelyek a családi összjövedelmek közel egynegyedét teszik ki, a nagyobb településeken ennél kevesebbet, a kisebb településeken viszont az átlagosnál nagyobb hányadot.

149. A havi fix kiadások aránya az összjövedelemben a különböző településtípusokon (%)

	Összes fix kiadás	Energiaköltség	Hiteltörlesztés
Budapest	24,9	15,5	21,4
Megyeszékhely	26,5	17,0	22,2
Város	27,5	19,5	24,7
község	30,8	23,9	26,0
Együtt:	27,8	19,6	24,1

150. A havi fix kiadások aránya az összjövedelemben a különböző háztípusokban (%)

	Összes fix kiadás	Energiaköltség	Hiteltörlesztés
Családi ház	28,4	22,0	25,3
Társasház	25,9	14,5	24,0
Panel társasház	27,7	15,8	20,0
Együtt:	27,8	19,6	24,1

151. A havi fix kiadások aránya az összjövedelemben a háztartás létszáma szerint (%)

	Összes fix kiadás	Energiaköltség	Hiteltörlesztés
1 fős háztartás	32,1	24,5	28,7
2 fős háztartás	25,1	18,6	21,3
3 fős háztartás	28,7	18,8	26,4
4 fős háztartás	26,8	17,6	22,8
5 és több fős háztartás	27,4	18,7	23,3
Együtt:	27,8	19,6	24,1

7 Szokások, attitűdök

7.1 Fűtés

A fűtési szokások tekintetében összességében nagyon kedvező kép alakult ki, amit valószínűleg bizonyos mértékben az az általános válaszadói attitűd idézett elő, hogy a megkérdezettek meg szeretnek felelni a kérdés mögött feltételezett társadalmi elvárásoknak. (Ebből kiindulva azonban pozitív eredménynek értékelhetjük, hogy válaszadóink tisztában voltak azzal, hogy mi a helyes, energiahatékony magatartás...)

Szinte mindenki törekszik arra, hogy függöny vagy nagyobb bútorok ne kerüljenek a fűtőtest elé (94%). Szintén a háztartások közel mindegyikére (90%) jellemző, hogy esténként behúzzák a függönyöket vagy leeresztik a redőnyt (hogy ezt a beláthatóság elkerülése végett is teszik, nem befolyásolja azt a tény, hogy így a fűtéssel is takarékoskodnak). Ugyanilyen általános szokás, hogy fűtési időszakban az emberek gyors, nagy átszellőztetést végeznek, és nem hagyják sokáig részre nyitva az ablakokat (90%). Azt viszont már csak a megkérdezett háztartások közel kétharmada (65%) teszi meg, hogy ha néhány órára elmegy otthonról, akkor lejjebb veszi a fűtés hőfokát.

Általában nem azért tartózkodnak az emberek az energiatakarékos fűtési megoldásoktól, mert kényelmetlenséget okoz nekik (csak 1-2 százalékuk nevezte meg ezt az indokot). Gyakrabban az az oka ennek, hogy nem tartják fontosnak, hogy pl. lejjebb vegyék a fűtést, ha elmennek otthonról (9%) vagy lefekvés előtt (8%), vagy hogy a résnyire hagyott ablakok helyett tágra nyitott ablakok mellett végezzék a szellőztetést (5%). Leginkább azért nem teszik meg ezeket a dolgokat, mert nem rendelkeznek a szabályozás lehetőségével. Jól látható, hogy míg a szabályozást nem igénylő magatartások közel azonos gyakorisággal fordulnak elő a különböző településtípusokon és lakókönyékeken, addig a fűtésszabályozási szokások lényegesen ritkábbak a – többnyire távfűtéses, a hőmérsékletet gyakran nem szabályozható lakásokból álló – lakótelepeken élők körében.

152. Jellemző-e Önökre vagy sem az, hogy:

	IGEN	NEM, MERT...			Összesen
		kényel- metlen	nem fontos	egyéb ok miatt	
Törekcsenek arra, hogy függőnyt, nagy bútorot ne tegyenek a fűtőtest elé.	93,7	,3	2,9	3,1	100,0
Esténként behúzzák a sötétítő függőnyt vagy leeresztik a redőnyt.	90,2	,6	4,8	4,4	100,0
Fűtési időszakban gyors, nagy átszellőztetést végeznek, és nem hagyják sokáig részre nyitva az ablakokat.	89,7	1,1	5,2	4,0	100,0
Ha néhány órára elmennek otthonról, lejjebb veszik a fűtés hőfokát	64,6	2,1	9,4	23,9	100,0
A szobát, ahol alszanak, lefekvés előtt alacsonyabb hőfokra állítják.	60,7	1,9	8,1	29,3	100,0

153. Fűtési szokások a különböző településtípusokon (%)

	Fűtőtest elé nem tesznek bútorot	Elhúzzák a sötétítőt, redőnyt	Gyors, nagy átszellőztetést végeznek	Lejjebb veszik a fűtést, ha elmennek	Lefekvés előtt alacsonyabrra állítják
Budapest	93,0	85,4	88,3	63,6	56,5
Megyeszékhely	93,8	93,8	95,7	64,4	64,3
Város	93,9	90,4	89,4	66,1	62,9
község	93,7	90,7	87,2	63,7	58,4
Együtt:	93,7	90,2	89,7	64,6	60,7

154. Fűtési szokások a különböző háztípusokban (%)

	Fűtőtest elé nem tesznek bútort	Elhúzzák a sötétítőt, redőnyt	Gyors, nagy átszellőztetést végeznek	Lejebb veszik a fűtést, ha elmennek	Lefekvés előtt alacsonyabbra állítják
Családi ház	94,1	91,4	89,3	67,3	64,7
Nem panel társasház	95,0	88,5	93,5	76,5	67,4
Panel társasház	89,8	86,7	86,1	35,5	32,8
Együtt:	93,7	90,2	89,7	64,6	60,7

7.2 Hűtés

Szinte minden háztartás – akár ventilátort, akár klímát használ – teljesen kikapcsolja a hűtést, amikor nappal elmeget otthonról (94%), és bár kevesebben, de többségük éjszaka is, amikor alszik (78%).

155. A hűtőberendezések használata nappal, amikor elmennek otthonról (%)

	Bekapcsolva hagyják	Csökkentik a hűtést	Teljesen kikapcsolják	Összesen
Csak ventilátor van	0,9	1,8	97,3	100,0
Klíma van	5,5	10,3	84,1	100,0
Együtt:	2,0	3,9	94,1	100,0

156. A hűtőberendezések használata éjszaka (%)

	Bekapcsolva hagyják	Csökkentik a hűtést	Teljesen kikapcsolják	Összesen
Csak ventilátor van	8,1	11,9	80,1	100,0
Klíma van	6,3	21,8	71,8	100,0
Együtt:	7,6	14,3	78,1	100,0

Szinte minden légkondicionálóval rendelkező (97%) törekszik tudatosan arra, hogy amíg be van kapcsolva a hűtőberendezés, addig zárva tartsa az ablakokat, hogy azon ne jöjjön be a külső meleg. Ez a ventilátorhasználók esetében nem is biztos, hogy célszerű megoldás, feltételezhetően ezért csak alig felük (45%) viselkedik így. (A két eltérő hűtést alkalmazó csoportot együttesen nézve 58 százalék tartja zárva az ablakait hűtés közben.)

157. A hűtési szokások a különböző hűtést alkalmazók körében (%)

	Csak ventilátor	Csak klíma	Együtt
Amíg működik a klímaberendezés, zárva tartják az ablakokat	44,8	97,2	57,8
Törekszik arra, hogy kánikulában se legyen túl nagy eltérés a kinti és a benti hőmérséklet között, csak kb. 5–7°C	51,2	86,2	59,9

7.3 Melegvíz-előállítás és -használat

Ahogy a fűtéssel kapcsolatos szokásoknál is feltehetően a válaszadók erős megfelelni akarásából adódó nagyon kedvező képet kaptunk, ugyanígy a melegvíz-használattal kapcsolatos attitűdök is rendkívül energiatudatos hozzáállást jeleztek.

A válaszok arra utalnak, hogy a lakosság többsége a mosógépét csak akkor indítja el, ha az már megtelt ruhával (88%); hogy fogmosás, hajmosás vagy borotválkozás közben nem folytatja fölöslegesen a melegvizet (80%); és hogy vízpazarló fürdés helyett inkább a zuhanyozást választja (73%). Továbbá az is minden második háztartásra jellemző (50%), hogy ha hosszabb időre elutaznak, akkor kikapcsolják vagy kisebb fokozatra veszik a vízmelegítő készüléket.

Aki nem így cselekszik, olykor azért teszi, mert kényelmetlen számára az erőfeszítés: leginkább a mosakodás közbeni melegvíz folytatás és a zuhanyozás okoz kényelmetlenséget (8, ill. 9%). A vízmelegítő kikapcsolását többen azért nem teszik, mert nem tartják igazán fontosnak (13%), illetve nagyon gyakran egyéb okokból (36%), elsősorban azért, mert maguk nem tudják ezt megtenni a központi működtetés miatt.

Két esetben figyelhető meg jellegzetes eltérés a különböző lakóhelyeken élők között. A községekben élők hajlanak másoknál sokkal kevésbé arra, hogy fürdés helyett zuhanyozzanak (65%). A lakótelepeken élők pedig – nyilvánvalóan a szabályozás lehetőségének hiánya miatt – az átlagoshoz képest csak feleannyian mondták, hogy mérséklik a melegvíz hőfokát, ha elmennek otthonról (24%), amire viszont a villanegyedek, társasházi negyedek lakói töreksenek leginkább (80%).

158. Melegvíz-használati szokások a különböző településtípusokon (%)

	A mosógépet csak megtelt ruhával kapcsolják be.	Nem folytatják a melegvizet.	Fürdés helyett inkább zuhanyoznak.	Ha elutaznak, alacsonyabbra fokúra állítják a vízmelegítőt.
Budapest	88,9	75,9	79,4	40,9
Megyeszékhely	91,0	84,2	80,7	42,9
Város	89,1	79,2	73,3	50,4
község	84,7	79,8	64,8	59,2
Együtt:	88,1	79,7	73,2	50,0

159. Melegvíz-használati szokások a különböző településtípusokon (%)

	A mosógépet csak megtelt ruhával kapcsolják be.	Nem folytatják a melegvizet.	Fürdés helyett inkább zuhanyoznak.	Ha elutaznak, alacsonyabbra fokúra állítják a vízmelegítőt.
Családi ház	89,0	80,3	69,7	56,5
Nem panel társasház	88,7	80,6	78,9	53,7
Panel társasház	83,3	75,5	81,6	14,6
Együtt:	88,1	79,7	73,2	50,0

7.4 Sütés-főzés

A konyhai berendezések használatánál is megvizsgáltuk, mennyire energiatakarékos a lakosság. Általában itt is a normáknak való nagy mértékű megfelelést (vagy megfelelni vágyást) tapasztaltunk. Csak azoknál a kijelentéseknél nem jellemezték magukat kedvezően a válaszadók, ahol azt valamilyen konkrét konyhai eszköz megléte korlátozta (pl. a mosogatógép hiánya).

Szinte kivétel nélkül igaz a konyhát használókra, hogy a hűtőbe, fagyasztóba csak kihűlt ételeket tesznek be (99%), és az is, hogy a hűtőszekrényüket hűvös helyen, tűzhelytől, naptól távol állítják föl (94%), kivéve, ha erre nincs fizikai lehetőségük (5%). Azt is szinte mindenki határozottan állította magáról, hogy a tűzhelyet, sütőt nem használják a konyha fűtésére (89%), és viszonylag kevesen mondták, hogy ezt a törekvést nem

tartják fontosnak. A községekben, illetve falusias lakókörnyezetben valamivel ritkábban tartják be ezt az energiatakarékos szokást (85%), mint a városokban (91-92%).

Igaz, hogy szintén a túlnyomó többség megteszi, hogy főzésnél legalább akkora edényt tesz a tűzhelyre, mint amekkora a gázláng vagy a főzőlap (87%), de ennek értelmében már többen kételkedtek (7% azért nem viselkedik így, mert nem tartja fontosnak). Legkevésbé a községlakókra jellemző ez a magatartás.

Valamivel kevésbé általános szokás, hogy a mosogatásnál nem folyóvizet, hanem tálban felfogott vizet használnak az emberek (64%). A válaszok szerint minél nagyobb településen él valaki, annál kevésbé spórol a vízzel: míg Budapesten csak 40 százalék fogja fel mosogatáshoz a vizet, addig a kisebb településeken 67, a községekben pedig 73 százalék.

A mosogatógéppel rendelkezők esetében szinte mindenkire jellemző, hogy csak akkor indítják el a gépet, ha az már megtelt edénnyel (90%).

A kuktában való főzést úgy látszik csak mérsékelten kedvelik a háztartások, mert csak 17 százalékuk mondta, hogy gyakran használja, elsősorban Budapesten és a villanegyedekben. Többen említették, hogy nem tartják kényelmesnek (4%), és még többen (14%), hogy nem tartják fontosnak.

160. Jellemző-e Önökre vagy sem az, hogy:

	IGEN	NEM, MERT...			Összesen
		kényel- metlen	nem fontos	egyéb ok miatt	
		%	%	%	
Hűtőszekrényük hűvös helyen, tűzhelytől, naptól távol áll	94,1	0,3	1,2	4,5	100,0
A hűtőbe, fagyasztóba csak kihűlt ételt tesznek be	98,5	0,2	0,4	0,8	100,0
Gyakran főznek kuktában	17,4	3,9	14,4	64,2	100,0
A tűzhelyet, sütőt nem használják a konyha fűtésére	89,2	0,5	3,0	7,3	100,0
Mosogatásnál nem folyóvizet használnak, hanem tálban felfogott vizet	64,0	17,3	4,9	13,7	100,0
A mosogatógépet csak akkor indítják el, ha megtelt edénnyel*	90,2	1,9	2,2	4,3	100,0
Főzésnél legalább akkora edényt tesznek a tűzhelyre, mint amekkora a gázláng vagy a főzőlap	86,8	1,4	7,3	4,6	100,0

*Csak a mosogatógéppel rendelkezők esetében vettük figyelembe a választ.

161. Konyhai szokások a különböző településtípusokon (%)

	A hűtő hűvös helyen áll	Hűtőbe csak kihűlt ételt tesz	Gyakran főz kuktában	Tűzhelyel nem fűti a konyhát	Nem folyóvizet használ	Mosogatógépetelve indítja el*	Edény akkora, mint a gázláng
Budapest	92,4	98,6	22,0	90,5	40,1	93,8	88,3
Megyeszékhely	95,1	97,8	19,3	90,1	66,0	90,7	88,3
Város	93,8	98,2	16,6	91,6	67,4	89,1	87,2
község	94,9	99,5	14,5	84,9	73,3	93,9	84,4
Együtt:	94,1	98,6	17,4	89,2	64,0	90,2	86,8

*Csak a mosogatógéppel rendelkezők esetében vettük figyelembe a választ.

162. Konyhai szokások a különböző háztípusokban (%)

	A hűtő hűvös helyen áll	Hűtőbe csak kihűlt ételt tesz	Gyakran főz kuktában	Tűzhellyel nem fűti a konyhát	Nem folyóvizet használ	Mosogatógépet telve indítja el*	Edény akkora, mint a gázláng
Családi ház	95,6	98,8	17,5	89,0	72,0	90,7	86,6
Nem panel társasház	91,1	98,8	18,1	91,3	52,5	93,2	91,1
Panel társasház	91,5	97,3	16,0	86,8	43,5	77,8	81,2
Együtt:	94,1	98,6	17,4	89,2	64,0	90,2	86,8

*Csak a mosogatógéppel rendelkezők esetében vettük figyelembe a választ.

7.5 Világítás

Szinte kivétel nélkül minden lakóhelyen energiatakarékosan használják a világítást, tehát lekapcsolják a nem használt helyiségekben (97%). A világítás másik energiahatékony megnyilvánulása, hogy nem az egész szobát világítják ki, hanem csak helyi világítást alkalmazunk. Ez a válaszadók közel kétharmadánál (64%) általános szokásnak tekinthető. Ez a magatartás sokkal inkább a nagyvárosok lakóinál figyelhető meg (82-85%), és ritkábban a kisvárosokban és községekben (63-69%). Ez összefügghet azzal a ténnyel, hogy a kistelepüléseken átlagosan kevesebb fényforrást használnak, így nincs annyi lehetőség a kisebb helyi megvilágítások alkalmazására. De a válaszadók azzal is magyarázták, ha nem így tesznek, hogy kényelmetlennek tartják a ki-be kapcsolgatást (5%), továbbá sokan nem is ismerték fel ennek jelentőségét (8%).

A többi attitűdhöz képest kevésbé tekinthető általános szokásnak, de így is a megkérdezettek közel kétharmadára (64%) jellemző, hogy a régi elromlott izzóikat új típusú, energiatakarékos lámpákkal igyekeznek pótolni. Akik nem így cselekszenek, vagy a jelentőségében, hasznában kételkednek (9%), de leginkább egyéb, főként anyagi okokkal magyarázták ezt. A városokban sokkal többen hajtják végre ezt a minőségi cserét (67-69%), mint a községekben (56%).

A tévézési szokások is a lakosság legnagyobb hányadánál megfelelőnek látszanak: csak akkor szokták bekapcsolni a készüléket, amikor nézik is (81%), s ez jellemzőbb a kisebb településeken, községekben (82-83%), mint a nagyvárosokban (74-79%). Akik nem így tesznek, gyakran hivatkoztak arra, hogy szerintük ez nem is fontos, semmi haszna (9%).

163. Jellemző-e Önökre vagy sem az, hogy:

	IGEN	NEM, MERT...			Összesen
		kényelmetlen	nem fontos	egyéb ok miatt	
	%	%	%	%	%
A nem használt helyiségekben lekapcsolják a világítást.	97,3	,7	1,1	1,0	100,0
Általában helyi megvilágítást használnak, és nem az egész szobát világítják ki.	72,3	5,0	7,6	15,2	100,0
A kiégett régi izzókat új típusú, energiatakarékos lámpákkal pótolják.	64,3	1,2	9,1	25,4	100,0
A tévét csak akkor kapcsolják be, amikor nézik is.	80,6	2,6	7,6	9,3	100,0

8 Tájékozódás az energiatakarékosság lehetőségeiről

Ha a háztartások valamilyen energiatakarékos beruházásra készülnek, leginkább a médiát hívják segítségül információkért: közel kétharmaduk (64%) tévéből, rádióból, napilapokból igyekezne megtudni mit, mennyiért vehet meg.

Jelentős szerepe van a tájékozódásban az internetnek is, a lakosság több mint egyharmada böngészne a honlapokon adatok után. Minél nagyobb településen él valaki, annál inkább ezt a csatornát venné igénybe.

A nyomtatott és elektronikus sajtó lenne a hírforrása azoknak a válaszadóknak is, akik a szakmai újságokat lapoznák fel döntésük megalapozásához (10%).

Majdnem ugyanilyen erős a tájékoztató ereje az informális kommunikációs csatornáknak: ismerősök, szomszédok elbeszélésének, akik hasonló beruházásokat végeztek vagy terveznek (36%). Legkevésbé Budapesten és a villanegyedekben, leginkább a községekben használnák ezt a személyes kommunikációt.

Sokan közvetlenül a szakemberhez vagy a szakszolgáltatóhoz fordulnának, hogy tőlük érdeklődjenek az energiatakarékos célú vásárlás lehetőségeiről: minden negyedik válaszadó – és ennél is gyakrabban, ha községlakó – a szerelőket keresné meg, minden ötödik pedig az energiaszolgáltató céget.

Vannak, akik saját maguk (is) előre kalkulálnának, megbecsülnék, mivel mennyit tudnának spórolni, és csak azután vágnának bele a fejlesztésbe (12%). Ezt a megoldást közel azonos gyakorisággal alkalmazzák a különböző lakóhelyeken élők.

A lakóhelyi fórumokat venné igénybe az a 4-5 százalék, aki az önkormányzatokhoz vagy a helyi képviselőhöz fordulna energiahatékonyságot érintő ügyével. Budapesten és a községekben kedveltebb ez a tájékoztató forma (7%), mint a megyeszékhelyeken vagy a kisebb városokban.

Szakmai vagy tudományos fórumok, energiával foglalkozó szakmai szervezetek is szóba jöhetnek a tájékozódás során (3, illetve 2%), főként a budapestiek körében (4%).

A szakhatóságtól csak kevesen várnának információkat (2%), természetesen elsősorban a minisztériumok közelében élő fővárosiak.

Legkevésbé a civil szervezetek jutnának eszébe a lakosságnak a beruházások megtervezésekor (1%), különösen a községekben.

164. Ön honnan tájékozódna arról, hogy hogyan lehet energiát megtakarítani?

	említések %-ban
Média: tévé, rádió, napilapok	63,5
Internet	37,3
Ismerősök, szomszédok, akik hasonló beruházásokat végeztek vagy terveznek	35,8
Szerelők (gáz, villany stb.), vállalkozók	24,5
Energiaszolgáltató, pl. gáz-, elektromos művek	18,9
Saját számításaira, becsléseire hagyatkozna	11,9
Szakmai lapok	10,0
Önkormányzat, helyi intézmények	5,4
Közös képviselő	4,1
Energiával foglalkozó szakmai szervezetek	3,4
Tudományos fórumok, szakértők	1,9
Minisztérium, környezetvédelmi hatóságok, állami intézmények	1,6
Civil, non-profit szervezetek	1,1
Egyéb	2,8